NATIONAL LIBRARY
JAN 15 1970
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

WEDNESDAY, DECEMBER 17, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

88. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 17. DECEMBRIS 19. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

Madrides raidījumi turpināmi

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDES SĒDE ŅUJORKA

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē 7. decembrī Ņujorkā korporācijas Letgallia mītnē informācijas biroja vadītājs Dr. I. Spilners ziņoja,ka 15. decembrī darbu Madridē beidz latviešu raidījumu līdzšinējais pagaidu vadītājs Vilis Skultāns, bet vēl nav atrasts viņa aizstājējs. Ziņojumus nolosīt tomēr varētu A. Muktāne, kuŗa raidījumā darbojas arī tagad un Spānijā nesen iecelojusi no Venecuēlas. Tā kā raiditāja latviešu nodaļā jādarbojas divām personām, tad otra darbiniece varētu būt viņas māte. Sēdes dalībnieki atzina, ka šis nav labs atrisinājums, bet informācijas biroja vadītājs paskaidroja, ka tas būtu pagaidu nokārtojums, jo ir vairāki kandidāti raidījumu vadītāja postenim, kuŗu piemērotību pašreiz pārbauda.

Sākotnēji par Madrides raidījumu vadītāju bija domāts Pēteris Aigars no Anglijas, kuŗš šai sakarā arī bija aicināts ierasties Pitsburgā notikušajā informācijas darbinieku sanāksmē. Atbildi viņš solījis paziņot pēc atgriešanās Anglijā novembŗa sākumā, bet līdz šim nav saņemta ne piekrišanas, ne noraidīga atbilde. V. Skultāns pirms Madrides atstāšanas sagatavojis 5 papildraidījumus, tā ka programma nodrošināta līdz 20. decembrim. Viņš solījis arī turpmāk katru nedēļu Vācijā sagatavot 3 raidījumus un nosūtīt uz Madridi. Ir arī ārzemju talcinieki programmu sagatavošanai. Kaut raidījumiem nepieciešamos līdzekļus grūti sagādāt, ALAs valde nolēma, ka par katru rakstu varētu maksāt 8 — 10 dol. atlīdzību, ja tas būtu vajadzīgs. Vienam raidījumam vajadzīgas apmēram 120 mašīnraksta rindu teksta. Palīdzību pieteikusi arī Brīvā Latviešu Balss, kuŗa piesūtīs savas programmas, bet patstāvīgus raidījumus apsolījuši māc. V. Vārsbergs ar reliģiska satura programmu svētdienās un A. Bastjāne - Zarella Bostonā. Madrides raidījumu budžets pašreiz ir 450 dol. mēnesī.

Plašas pārrunas izraisīja jautājums, vai latviešu laikrakstos vajadzīga speciāla ALAs chronika. Pēc dažu valdes locekļu domām, daudzi lasītāji nav pietiekami vai pat nemaz informēti par ALAs darbību. Preses pārstāvji savukārt ieskatīja, ka laikrakstos sniegta visa informācija, kuŗu ALA piesūtījusi, bet, ja būtu speciāla nodaļa ALAi, tad ziņas tiktu rediģētas tādā pašā veidā, kā visas pārējās. Valde nolēma lūgt abu Ziemeļamerikas latviešu laikrakstu redakcijas šādai nodaļai tomēr rezervēt telpas reizi divās nedēļās. Informāciju piesūtītu ALAs ģenerālsekretārs, kuŗš to savukārt saņemtu no atsevišķo biroju vadītājiem.

Izvērtējot Latvijas valstssvētku sarīkojumus, valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš norādīja, ka šādi sarīkojumi ir it kā barometrs, rādot latviešu apziņas un dzīves pulsu. Toronto un Indianapolē valstssvētku sarīkojumi bijuši labi apmeklēti, to organizēšanā piedalījusies arī jaunā paaudze, aktā Toronto redzētas 16 pavisam jaunu dziedātāju sejas. Rosīgs centrs ir arī Ņudžersijas Priedaine, bet citur apstākļi nav tik labvēlīgi. Filadelfijā un Ņujorkā manāms jauno darbinieku trūkums, arī apmeklētāju skaits jūtami sarūk. Klīvlendā vienā vakarā notikuši divi sarīkojumi: Lāčplēša diena un Latvijas valstssvētki. Lankasterā, Pensilvenijā, bijis labi apmeklēts sarīkojums, vērtējot samērā mazo latviešu koloniju, bet darbību beigusi latviešu skola. Valde plašākās debatēs apskatīja iespējas, kā bērniem mācīt latviešu valodu šādos apstākļos, ieteicot gan mājmācību, gan arī zināmu apvienošanos ar tuvējām Filadelfijas vai Vilmingtonas latviešu kolonijām, vismaz meklēt šo koloniju skolotāju palīdzību.

U. Grava bija izstrādājis plašu priekšlikumu par ALAs apgāda iespējamo darbību. Pēc šī priekšlikuma, apgādu vadītu īpašs atbildīgs darbinieks kāda valdes locekļa virsvadībā, tajā uzkrātu grāmatu fondu, paliekošo inventāru, nākošajā gadā paaugstinātu grāmatu cenas, jaunās grāmatas nocenotu 80% virs pašizmaksas, bez mācību grāmatām pārdotu arī citus mācību līdzekļus, pazeminātu atkalpārdošanas atlaidi un radītu apgāda padomnieku komiteju. Apgāda budžets pirmajā gadā būtu 12.000, vēlāk ap 16.000 dol., pie kam pirmajā gadā vajadzētu ap 3500 dol. Kultūras fonda piemaksu. Par apgāda vadītāju nolēma aicināt M. Freivaldi, kuŗa strādā ALAs birojā, bet par apgādu atbildīgais valdes loceklis būtu Z. Lēvenšteins. U. Grava savā projektā norādīja, ka nebūtu pareizi, ja ALA tikai vienu bloku no Baltā nama Vašingtonā irē noliktavu, kas izmaksā dārgi. Grāmatas derētu novietot citur, kas samazinātu izdevumus. Valde šo U. Gravas ieteikumu pieņēma.

Pārrunās varēja vērot, ka ALAs valdei ir samērā mazs kontakts ar latviešu organizācijām. U. Kariņš ieteica ALAs valdes locekļiem apmeklēt organizāciju sapulces un rūpēties, lai šajās sanāksmēs pārrunā arī jautājumus par ALAs darbību. Atzina, ka latviešu kolonijās trūkst vietējās informācijas. Šāgada ALAs kongress Filadelfijā nolēma izraudzīt īpašus apgabalu pārstāvjus, bet valdes sēdē vienojās tos apzīmēt par sakarniekiem, kuŗi līdz nākošajam kongresam izstrādātu darba aprakstu un apzinātu attiecīgā apgabala organizācijas. Atkarā no rezultātiem, kongress tad varētu lemt, vai šādi pārstāvji paturami, vai iztikt bez tiem. Valde konstatēja, ka vidienes apgabalā uzsākta spēcīga kampaņa pret šādu pārstāvju ieviešanu, kā rezultātā no pieteiktiem 15

(Nobeigums 5. lpp.)

KAS TE NOTIEK?

Jauna deja vai rotaļa? Nē. Uzņēmumā redzams „pikošanās" skats, kuŗu bez vajadzīgā sniega sagatavo Hamiltonas latviešu skolas 2. un 3. klases audzēkņi V. Plūdoņa darba „Pirmais sniegs" atainojumam uz skatuves. Šo skolotājas Elmas Miniates sagatavoto uzvedumu skolēni sniedza skolas eglītes vakarā 14. decembrī, kad tas pats skats izskatījās daudz citādāks nekā uzņēmumā, bet — mēģinājums jau arī nav izrādē.

Foto: J. Liģers

Kalns sācis kustēties

CELSMES SĒDE ŽURNĀLISTA SKATIJUMĀ

Atskatoties uz bezpeļņas labdarības organizācijas Celsme padomes sēdi 29. novembrī Ņujorkā, liekas, ka pēkšņi darbs, kas gaidīja vairāk nekā 5 gadus, ir sācis kustēties. Valde vērojusi, kā darbojas citas līdzīgas organizācijas un veco ļaužu mītnes, izvērtējusi kāda veida mītne latviešiem būtu piemērotākā un kā tā būtu finansējama. Atklājot sēdi, prezidija pr-dis L. Bērziņš norādīja, ka „ar savu darbību neesam iegājuši vēl raitā gaitā". Arī valdes pr-dis K. Balodis atzina, ka „mazliet bijām kavēti līdzekļu sagādē", tālāk paskaidrojot, ka Amerikas latviešu apvienība bija uzsākusi Latvijas 50 gadu jubilejas gada 100.000 dol. savākšanas akciju, aicinot citas organizācijas atteikties no ziedojumu vākšanas. Kad ALAs akcija beidzās, Celsmes valde lēma, ko darīt. Līdzīgu aicinājumu varēja dzirdēt arī agrāk: nekā nevar darīt, iekām Celsme nav inkorporēta. Tagad tomēr liekas, ka Celsme vēlas kaut ko darīt.

Nākošā gada līdzekļu sagādes plānā paredzēts savākt 20.000 dol. kas, pēc sēdes dalībnieku uzskata, nav īsti reāls kalkulējums. Neīstenojās arī V. Gobiņa ieteikums katram Amerikas latviešu palīdzības fonda dalībniekam maksāt caur šo fondu 20 centu mēnesī, kas kopsummā dotu ap 20.000 dol. Fonds jau palīdzējis izsūtīt Celsmes aicinājumus sabiedrībai ziedot.

No dažādajām konfesijām sēdē bija pārstāvēti tikai luterāņi. Kā varēja secināt pēc vairāku dalībnieku izteicieniem, lad katoļi nav izrādījuši sevišķu interesi par Celsmes darbu. Iztrūka arī jaunatnes un kaŗa invalidu pārstāvji. Mazas grūtības radās ar valdes amatu aizpildīšanu, vienam postenim nerodoties kandidātam.

Sēdē dzirdēja apgalvojumus (un no saņemto vēstuļu satura to varēja arī secināt), ka latviešu sabiedrībai nav īstas izpratnes par Celsmes mērķiem un darbu, bieži to iedomājoties citādu, nekā tas ir. Taču vainīga liekas būt arī pati Celsme, kuŗa savus plānus nav pietiekami plaši izsludinājusi.

Ja valdes sēdes pēc statūtiem paredzētas divas reizes gadā un ja tās notiek tikai pēc pusotra gada, tad atkal kaut kur radušies kādi kavēkļi.

Runāja arī par parallēliem vai līdzīgiem darbiem, kuŗus veic citas organizācijas, sevišķi uzsverot Gaŗezera trīs projektus veco ļaužu novietošanai. Līdz šim Celsme nebija parādījusi, ka spēj veikt lielākus darbus veco ļaužu mītnes celšanā. Daži pat domāja, ka pati Celsme vēl ir ceļama. Tādēļ nebūtu jābrīnās, ja līdzīgus pasākumus sākušas plānot citas organizācijas.

Sēdē tomēr nepārrunāja visus citu organizāciju projektus. Tā, piemēram, Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzei kopš šāgada sākuma ir doma par veco ļaužu vasaras atpūtas nama celšanu draudzes īpašumā Katskilu kalnos. Līdzekļu sagādē gan šis projekts nav ticis tālāk par Celsmes akciju, pagaidām ziedojumiem ienākot nieciģos apmēros. Pirms dažām nedēļām Ņujorkas draudze Ņudžersijā mēģināja veco ļaužu jautājumu atrisināt citādā veidā. Montklērā bija pārdodama kāda vecāka viesnīca, kuŗa taksācijā novērtēta uz 42.000 dol., bet banka to vērtēja uz 34.000. Taču sarunas izjuka, jo īpašnieki par šo viesnīcu prasīja 100.000 dol. Trīs šai apkārtnē dzīvojoši draudzes darbinieki no saviem līdzekļiem gan sazīmēja 11.000 dol., bet ar šo summu nepietika īpašuma iegūšanai. Ņujorkas draudzē pārrunātas arī iespējas veco ļaužu mītni iekārtot Salas īpašumā, kur ir pietiekami zemes, tādēļ būtu tikai vajadzīgs kāds, kas ceļ pašu mītni.

Ar rūgtumu sēdē norādīja arī uz laikrakstos minētajām dažādajām līdzekļu vākšanas akcijām jaunatnei — gan Minsteres latviešu ģimnāzijai, gan Divreizdivi nometnei, gan Gaŗezera vasaras vidusskolai un citiem pasākumiem. Bet nekur nav vākti līdzekļi vecajiem ļaudīm.

Simpatiski likās pāris novēlējumu testamentos, kuŗos Celsmei paredzēta māja 8000–10.000 dol. vērtībā pēc abu īpašnieku nāves. Kāds pensionārs apņēmies maksāt katru gadu vienu dolaru no savas mazās pensijas, kāds 90-gadnieks atsūtījis 5 dol. Saņemtās vēstules atklāj, ka sabiedrība maz zina par projektēto veco ļaužu mītni. Kādā vēstulē prasīts, vai tajā uzņems tikai bijušo kaŗavīru vecākus: kādā citā runāts par visu līdzekļu nodošanu pārvaldei; kāds rakstītājs pukojas par Raiņa pieminekļa celšanu, kas noņemot veco ļaužu mītnei līdzekļus. Citiem savukārt ir citas rūpes.

Patīkamākais sēdē, varbūt, bija noskaidrotais fakts, ka viegli saņemt ASV federālās valdības aizdevumu, ja vien tas arī tiešām tik viegli izrādītos. Daudz grūtāk būs izvēlēties vietu, kur mītni celt, jo tai vajadzētu būt kādā centrā, kur tuvumā ikdienas vajadzībām nepieciešamie iekārtojumi — veikali, baznīca, banka, kino u.t.t. Ja viss veiktos tikai pusē tik labi, kā daži optimisti sēdē domāja, tad varētu cerēt, ka drīzumā radīsies latviešu veco ļaužu mītne. Taču jāpieņem, ka ne viss tik gludi veiksies, ka tomēr šis un tas izrādīsies citādi nekā paredzēts. Arī tad tomēr mītni varētu sagaidīt drīzumā, kaut ne nākošajā gadā.

Sēdē dzirdētais liecināja, ka Celsmes valde vai vismaz tās priekšsēdis centušies apskatīt kaut dažas no pastāvošajām veco ļaužu mītnēm, lai iepazītos ar to iekārtojumu, kas visumā visur bijis līdzīgs.

Čikagas latviešu ev.-lut. Sv. Jāņa draudze katru gadu paredzējusi budžetā 300 dol. veco ļaužu mītnes celšanas vajadzībām un šos līdzekļus nosūtījusi Celsmei. Amerikas latviešu palīdzības fonds savukārt ziedojis 3000 dol., bet vēl 600 dol. ir kāda fonda dalībnieka neizņemts miršanas apdrošinājums, kas novēlēts Celsmei. Bukskauntijas draudze ziedojusi gandrīz 300 dol., trīs citas katra pa 20 dol. Tas nav daudz, bet vismaz parādīta griba kaut ko darīt un dot.

Sēdē atzina, ka veco ļaužu mītni nevar iekārtot vienīgi ar latviešu sabiedrības ziedotajiem līdzekļiem, tādēļ jāmeklē citas iespējas, par labāko atzīstot ASV federālās valdības palīdzību.

V. Irbe

Latvijas ģeografijas stunda vecākajā latviešu sestdienas skolā Kanadā: Hamiltonas pamatskolas 6. klasē uz skolotājas Alidas Januškas jautājumu par Latvijas kalniem atbildēt grib, kā rāda paceltās rokas, trīs audzēkņi.

Foto: J. Liģers

Dr. Adolfs Steins

Mūsu ritdiena

RUNA LATVIJAS VALSTSSVĒTKU AKTA SELBURNA

I

Latvijas brīvības dienu, 18. novembri, kādreiz visa zeme svinēja lielā pacilātībā un priekā. Tagad to pieminam un atceramies ar dalītām jūtām: mums ir tikai atmiņas par kaut ko skaistu, vienreizēju. Latvija ir kā pasakā nogrimusi gaismas pils, kuŗu neviens cits, vienīgi mums pašiem būs jāceļ atkal augšā.

Par šīs runas tematu esmu izvēlējies: „Mūsu ritdiena". Kāpēc tā? Mums visiem itin labi pazīstama vakardiena, pagātne. Turpretim ritdiena, nākotne, ir nezināma un tādēļ minama.

Lai nezcik skaista ir mūsu vakardiena un šodiena, mēs arvien ceram, ka rītdiena būs vēl skaistāka. Tas ir cilvēka dabā, un tā tas ir labi. Tas aptver to nezināmo, ar ko saistīta katra cilvēka dzīve un nākotne.

Atskatoties atpakaļ uz mūsu valsts pagātni, redzam, ka tās pats agrīnais rīta cēliens bija varens: saules apmirdzēts bija katrs tās stūrītis, arī tas, kas iepriekšējos gadsimtos svešu varu ietekmē bija turēts tumšā. Šīs Latvijas saules apmirdzētais un īstās brīvības posms tomēr nebija garš. Un tagad pienācis brīdis konstatēt, ka mūsu valsts nebrīvības posms jau kļuvis garāks par tās brīvības cēlienu.

Brīva Latvijas valsts pastāvēšanas laikā starptautiskajos „rullos", trimdinieku atmiņās un Latvijā dzīvojošo latviešu ceribās. Aizvadītajos mūsu valsts nebrīvības gados trimdā un dzimtenē izaugusi jauna paaudze, kuŗa Latvijas brīvības sauli nav skatījusi. Liela daļa šīs paaudzes par to ir labi informēta, bet daļai arī tas ir liegts, jo okupētajā zemē katru čukstu par brīvības laiku uzskatītu par lielu noziegumu. Šī pasaule jau ir sasniegusi tādu vecumu un nobriedumu, ka brīvā Latvijā tā varētu sākt nomainīt vecāko paaudzi, ieņemot atbildīgus amatus sabiedriskajā un politiskajā laukā.

Bet ja laiks ritēs ar tādu pašu steigu kā līdz šim, tad arī šī paaudze, kad būs guldījusi mūs vai nu Latvijas smiltājā, vai arī trimdas zemes aukstajā klēpī, būs sasniegusi un pat pārsniegusi to vecumu, ar kuŗu mēs lepojamies šodien. Tad būs pienācis tas brīdis, kad nebūs neviena dzīva liecinieka, kas varētu vai nu klauvēt pie pasaules sirdsapziņas durvīm, vai arī apsūdzēt mūsu ienaidnieku tiešā.

Tātad — mums jābūt nomodā un jācīnās par divām galvenajām problēmām. Pirmkārt, mums visiem spēkiem jācīnās par mūsu valsts brīvības atgūšanu. Bet tā kā rītdiena arvien ir neskaidrības miglā tīta un tās rītējums šobrīd mums nav zināms, tad — otrkārt — ja pašreizējai paaudzei nebūtu lemts brīvības atgūšanu pieredzēt, mums jānodod tālāk nākošajām paaudzēm tie ideāli, par kuŗiem mēs cīnāmies, un jāaudzina nākošās paaudzes tādā garā, lai tās ar vajadzīgo dedzību, ideālismu un cīņas sparu novestu uzsākto līdz mūsu tautas tai vēlamajam atrisinājumam.

Latviešiem dzimtenē — kā vecākajai, tā jaunākajai paaudzei — tas ir liegts. Brutāla vara jebkādus centienus šai virzienā iznīcinās jau sākuma dīglī, atkal izlemjot simtiem un tūkstošiem mūsu brāļu asinis. Likteņis ir izšķīris, lai mēs, trimdā dzīvodami, būtu atbildīgi ne tikai par savu labklājību, bet vēl vairāk par visas mūtu tautas un valsts nākotni.

Mūsu uzdevums un pienākums ir milzīgs. Tā veikšanai ir vajadzīgs ne tikai daudz spēka, bet arī saprāta un izturības. Mūsu rīcībā nav ieroču un kaŗaspēka, lai par to cinītos uguns frontē. Tādēļ jāizmanto katrs cilvēks un jebkuŗš cita veida ierocis, lai cik niecīgs tas liktos.

Var būt, ka tagad pienācis brīdis ne tikvien apsūdzēt mūsu ienaidnieku, bet mest skatienu arī atpakaļ uz nostaigāto posmu un pārbaudīt mūsu rīcību un cīņas veidus, sevišķi kopš mūsu brīvības iznīcināšanas, jo vakardiena var mācīt šodienu un rītdienu.

Ar apsūdzēšanām vien nepietiks, no tām mēs daudz nemācīsimies un daudz neiegūsim cīņas metožu uzlabošanā. Mums jāanalizē sava un citu rīcība ar aukstu prātu. Kas būs bijis labs, to paturēsim; kas slikts, to atmetīsim vai pārlabosim; ja kā būs trūcis, tad papildināsim.

Negribu pieskarties Latvijas neatkarības posmam. Par to jau daudz rakstījuši vēsturnieki un politiķi. Gribu tikai mest mazu skatienu atpakaļ un sākt no tā brīža, kad mūsu valsts brīvību sagānīja kāda brutāla sveša vara un liela daļa mūsu tautas atstāja savu zemi, sava šūpļa vietu, lai izklīstu pasaulē, kur var ne tikai brīvi dzīvot un veidot savu labklājību, bet arī cīnīties par savas tautas un valsts brīvības atgūšanu.

Brīdinu, ka mans īsais pārskats nebūs pilnīgs, un, varbūt, arī objektīvs. Bet gribu minēt un uzsvērt dažus momentus no mūsu dzīves trimdā, kuŗi man liekas svarīgi.

Pašā sākumā, kad mūsu valsts brīvība bija apdraudēta no ārienes, un vēlāk, kad mūsu valsts nokļuva okupācijas varā gan vienā vai otra ienaidnieka rokās, mūsu vidū bija daudzi, kas ticēja, ka „viņi to nekad nepielaidīs". Varbūt tas bija kristīga cilvēka domāšanas veids, varbūt naivums, varbūt arī tas, ko angļi sauc par „wishful thinking", bet mēs apzīmējam par „strausa politiku". Lai kā būtu, bet galu galā mēs esam ļoti labi iepazinušies ar šim „viņiem". Mūsu interešu dēļ vien tie nepakustinās pat savu mazo pirkstiņu, par kādu šāvienu no veca ieroča nemaz nesapņot! Šie „viņi" sāks rīkoties mūsu labā tikai tad, ja mūsu intereses būs vienādas ar viņu aprēķiniem. Pie šādas atziņas mums nu beidzot būtu jānāk, savu rīcību un cīņu saskaņojot ar šo patiesību.

Otrs moments, kuŗu gribu minēt, ir tā sauktās „speciālās pilnvaras", kuŗas Latvijas pēdējā valdība izdeva sūtnim Londonā un, domāju, arī Vašingtonā. Tās ir bijušas dziļu strīdu objekts kopš paša trimdas sākuma un pat vēl līdz šai dienai. Negribu ielaisties dziļā analizē par šo jautājumu, bet mana pārliecība ir, ka mūsu pēdējās valdības rīcība bija pārdomāta, gudra un pat tik tālredzīga, ka liecina par labu politisku intuīciju, rutīnu un nā-

(Turpinājums 8. lpp.)

ZIEDOJIET DAUGAVAS VANAGU ORGANIZACIJAS PALĪDZĪBAS DARBAM!
Ziedojumi nododami visās DV nodaļās un DV apvienībās

ČIKAGAS PIECIŠU BRINIŠĶIGIE PIEDZIVOJUMI (2):

Janina cinās ar ūdeni par peldtērpu...

ALBERTS LEGZDIŅŠ RAKSTA PAR NEPATĪKAMU KRATĪŠANOS VIRS KLUSĀ OKEANA ● KĀ ČIKAGAS PIECIŠI IEPAZĪSTINA FIDŽI SALINIEKUS AR LATVIJAS ĢEOGRAFISKO STĀVOKLI ● KO VIETĒJIE DOMĀ PAR DZERAMNAUDĀM UN KO PAR TĀM DOMĀ PIECIŠI ● KĀ JANĪNA KĻUVA POPULĀRA JŪRNIEKU APRINDĀS ● NEIZDEVIES MĒĢINĀJUMS PIECIŠUS PIEDZIRDĪT

Pamodāmies kaut kur virs Klusā okeana. Lidmašīna cēlās un krita, un visur iedegās brīdinājuma uguns piesprādzēties. Tā tas turpinājās kādas 20 minūtes. Sajūta bija diezgan nepatīkama. Labprāt būtu tagad izkāpis, bet neatlika nekā cita kā sparīgāk košļāt gumiju un mēģināt domāt par kaut ko jauku un patīkamu. Gar logu traucās vētras mākoņu skrandas, un likās, ka lidmašīnas spārni savādi vibrē. Bet tad iznirām no negaisa joslas, un redzams kļuva apgāzts mēness sirpis, kas izklīdināja nepatīkamās domas. Liekas, šī bija otra reize 8-gadīgajā Piecīšu lidošanas laikā, kad domāju par nogāšanos... Pirmo reizi tas notika 1961. gadā virs Deitonas. Toreiz vēl ceļojām un vācām lidzekļus 2. jaunatnes svētkiem. Atceros, ka lidmašīna savādi notricēja. Tūlīt pēc tam nesmaidīga stjuartese izdalīja spilvenus un paskaidroja, kā izturēties, ja nolaišanās neizdotos kā plānota. Kreisais motors bija aizdedzies, un pilots apstādināja arī vienu labā spārna motoru, lai izlidzinātu lidmašīnu. Nolaidāmies tomēr laimīgi, un lidmašīna gāzelēdamās ripoja pa skrejceļu, gar kuŗa malām bija sabrauktas ugunsdzēsēju mašīnas un ambulances. Vienīgās nelaimīgās sejas vēlāk redzēju uz lidlauka atskrējušajiem reportieriem...

Tā bija toreiz.

Tagad pēc apmēram stundas debesis kļuva blāvākas un tad sāka pieņemt arvien sārtāku nokrāsu, jo aiz apvāršņa bija pacēlusies saules ripa, kuŗu, diemžēl, neredzējām, jo lidojām virs mākoņiem. Drīz vien lidmašīna samazināja augstumu, un lejā pavīdēja jūra un salas kontūras. Pēc 6 stundu lidojuma nolaidāmies Fidži salā, Nandī lidlaukā. Pie ieejas, gaŗos svārkos tērpti, stāvēja iedzimto policisti. Formālitātes bija nelielas — tikai jāparāda pase un veselības apliecība. Taču pie Jāņīša (Rinkuša) Latvijas ārzemju pases apstājās ierēdņa samiegojušais skatiens. Viņš aizdomīgi šķirstīja pases lapas, jautāja, kur atrodas tāda Latvija, un devās pie sava priekšnieka, kuŗš vēlējās to pašu uzzināt. Atbildējām, ka pie Zviedrijas. Tad ierēdņi gribēja zināt, kur atrodas Zviedrija. Apmierināti, ka tā ir Eiropā, viņi ielaida Jāņiti Fidži.

Smaidīgs indiešu šoferis jau bija sametis mūsu mantas taksītī. Uzsākām ceļu uz salas otru galu — Suavu. Ceļš veda pa kalnainu apkārtni. Tādu ceļu atceros tikai no Latvijas laukiem, arī tikai kaut kur mežos, kur brauca pēc malkas. Ceļmalās bija redzami puspliki bērni, suņi un pa retam vērsim. Visi likās indieši, kuŗi veido 72% no salas iedzīvotājiem. Ceļš kļuva arvien sliktāks. Ātrāk par 40 jūdzēm stundā braukt nebija iespējams. Pēc pāris stundām Janīnas (Ankipānes) veselīgais Latgales smaids bija nozudis un sejas krāsa mainījusies vairākās nekomplimentējošās krāsu kombinācijās. Bija jāapstājas un jāizkustina kājas. Ceļmalā no bārdaina vecīša nopirkām 16 banānas par 10 centiem ar visu groziņu. Salīdzinājām ar cenām Čikagā un jutāmies ļoti apmierināti par pirmo pirkumu.

Apkārtējā ainava kļuva piemīlīgāka. Vietām parādījās pa vienam tuļai palmai, starp tām pavīdēja jūras strēmele ar baltām smilšu dzimto ciematiem. Cilvēki smaidīja un māja rokām. Mēs viņiem mājām pretim, vairāk gan ar acīm, vienīgi man paspruka reizēm tāds fašistisks rokas cilājums. Pēc 4½ stundām bijām galā. Smaidīgs viesnīcas durvju sargs mums palīdzēja izkūņoties no mašīnas, tad varējām sevi apraudzīt spoguļi. Bijām pārklāti ar biezu putekļu kārtu un izskatījāmies kā cirka klauni. Izšķirojām savus 12 saiņus, koferus un instrumentu kastes, konstatējot, ka no lidlauka paņemts līdz kāds svešs koferis. Cik nepatīkami!

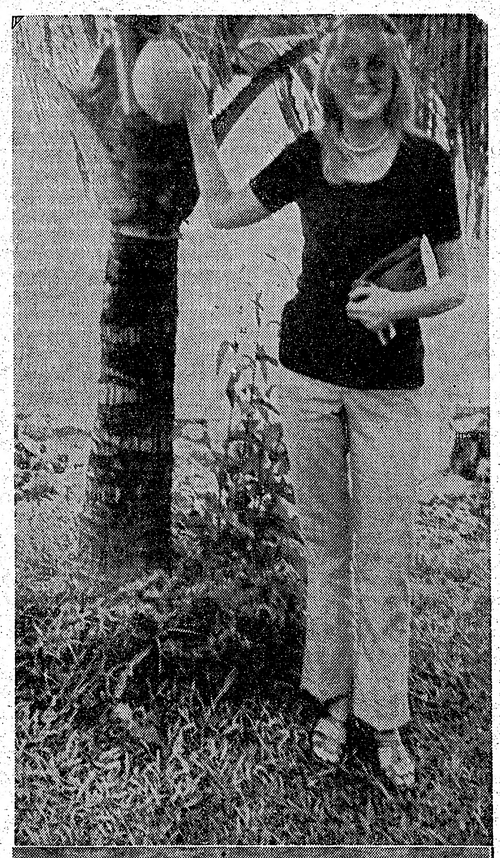

Augšējā uzņēmumā Čikagas Piecīšu „pirmā un vienīgā lēdija" Janīna Ankipāne pie „dižriekstu" koka Fidži salā. Apakšā: Piecīšu „četrīši" vingrinās nīršanā lagūnas ūdenī (no kreisās) Uldis Streips, Ilmārs Dzenis, Janīna Ankipāne un Jānis Rinkušs.

Izvietojāmies pa istabām un tūlīt pasūtinājām kaut ko aukstu un garšīgu. Kad mums pasūtināto atnesa, pilnīgi ignorējām apkalpotāja mīņāšanos un käsēšanu, jo skaidri bijām lasījuši celojumu rokasgrāmatā, ka Fidžī nedrīkstot dot dzeramnaudu. Acīm redzot, grāmata bija pavecs izdevums, jo apkalpotājs beidzot mums pavisam skaidri noprasīja pēc dzeramnaudas, un to viņš darīja bez mazākā smaida. Tikai tad, kad delnā bija iegūlies naudas gabals, viņš atcerējās fidžiešu tradiciju un sāka sirsnīgi smaidīt pār visu seju. Pēc labām vakariņām aizbraucām uz netālo pilsētu un klejojām pa klusajām ielām. Pie tirgus laukuma nopirkām svaigi grieztus ananasus un ar iedzimto autobusu — bez logiem, bet par 6 centiem — atbraucām atpakaļ uz viesnīcu.

Še konstatējām, ka Janinai nejauki satūcis labās rokas rādītāja pirksts. Gandrīz divreiz resnāks nekā normāli. Ņēmām atkal taksīti un braucām uz vietējo slimnīcu. Tā bija pārpildīta iedzimtajiem, jo pieņemšanas stundas sākoties tikai vakarā. Pēc divām stundām ārsts bija pirkstu apskatījis, paraksījis veco labo ichtiolu, un mēs sēdāmies atkal taksīti, kuŗš mūs visu laiku pacietīgi gaidīja. Pie viesnīcas durvīm šoferis mums noprasīja 8 dolarus, un Jānītis nogurumā viņam tos arī iedeva. Kaut taksītim vīzes četras reizes reizē pārplīstu!

Ap šo laiku vakars jau bija diezgan izjucis, tādēļ, pirmo tropiskā lietus pilienu pavadīti, devāmies savās istabās. Pie Jāņīša istabas durvīm ieraudzījām milzīgu vardi. Kas zina, varbūt apburts princis? Otrā rītā Jānītis gan to katēgoriski noliedza.

Rītā mūs pamodināja spēcīgi lietus brāzieni logā. Nekā cita neatlika, kā pēc brokastīm rakstīt kartītes un lielīties, cik brīnišķīgi pavadām laiku. Tad sadūšojāmies un par 5 dolariem noīrējām mazu kuģīti ar visu kapteini un kuģa puiku. Mūs pavadīja pārējo viesnīcas iemītnieku pārsteiguma pilnie skatieni, kad izbraucām lietus sabangotajā lagūnā.

Kapteinis izrādījās ļoti runīgs un stāstīja par apkārtnes iedzīvotājiem un viņu paražām. Dzirdējām, ka vēl pirms kādiem 80 gadiem salas iedzīvotāji ēduši cilvēkus. Visu laiku dažādo cilšu starpā notikušas asiņainas sadursmes. Kad viena cilts apkāvusi otras cilts vīriešus un gatavojušies sagūstīt pārpalikušās sievietes, tās visas salēkušas jūrā, un kāds jūras dievs tās pārvērtis par bruņurupučiem. Kopš tā laika vienreiz gadā salas sievietes sabrien jūrā un dzied kādu dziesmu, pēc kuŗas krastmalā izlienot lieli bruņurupuču bari. — Kad izteicām nožēlu, ka nevaram to paši piedzīvot, kapteinis mūs mierināja, ka kopš tūristu ieplūšanas salas sievietes brienot jūrā un dziedot daudz biežāk — par 50 centiem no katra tūrista...

Lietus apstājās. Izlauzās pirmie saules stari. Kapteinis mums visiem laipni palīdzēja uzvilkt nirēju pleznas un parādīja, kā lietot elpošanas trubiņu. Kuģa puika, kas visu laiku ar drūmu sejas izteiksmi bija klausījies kapteiņa čalošanā, aizpeldēja medīt ar harpūnu vēžus. Tad arī četri Piecīši, milzīgas ūdens šļakatas saceldami, ievēlās ūdenī, un es viņus uzmanīgi filmēju, jo gluži neuzticējos ne savām peldēšanas spējām, ne arī kapteinim.

Pēc kāda brīža Janīnai kļuva ūdenī par vēsu. Viņa mēģināja ierāpties pie kuģīša piesietajā laivā. Te nu ilustrācijas labad jāpiebilst, ka Janīna bija atļāvusies diezgan mazu bikinī peldkostīmu. Tiklīdz viņa mēģināja pārvilkties pāri laivas malai, ūdens vilka viņas peldtērpu nost... Pirmais situāciju izprata vecais jūras vilks un, pats pārliecies pāri laivas malai, satvēra Janīnas roku un vilka viņu sev klāt — ar iepriekš minēto izņākumu... Lāgā nesapratdami problēmas īpato raksturu, Jānītis ar Uldi (Streipu), veca skautiskās izpalīdzības gara mudināti, sāka stumt nabaga melteni no ūdens apakšas tieši kapteiņa rokās. Kapteinis gandrīz pārkrita pār laivas malu un kļuva gandrīz rupjš, kad no ūdens iznira Ilmārs (Dzenis) un žēlojās, ka nevar pareizi elpot ar nirēja trubiņu. Kapteinis, acu no Janīnas nenolaidis, iebāza trubiņu Ilmāra degunā un pateica, ka viss labākajā kārtībā. Šai brīdī — ap 300 metru tālāk — virs ūdens parādījās melnais kuģa puika un žestikulēja, ka viņam pieķērusies liela zivs. Kapteinis tikai pameta ar roku un turpināja veltīt visu uzmanību Janīnas izdarībām laivas malā.

Lieta sāka kļūt vienmuļīga. Biju izšāvis veselu filmas rulli. Arī Janīna beidzot appeldēja kuģītim un no otras puses mierīgi uzkāpa uz klāja.

Pusdienās bijām atpakaļ viesnīcā un izsalkuši burtojām ēdienu karti. Ēdieni izrādījās tiešām lēti. Nekas nebija dārgāks par 1,80 dol. Par šo cenu varēja dabūt arī stēku. Piedzērām lielisko vietējo alu. Pēcpusdienā izkaulējām no viesnīcas pārvaldnieka telpu mēģinājumam un elektrisko basa ģitaru ar pastiprinātāju. Pēc pirmajām dziesmām uz mūsu istabu sāka plūst melno apkalpotāju bari, un viņiem vienotie visi savā salinieku veidā šūpojās līdz „Skūdru kāzas" tautiskās melodijas ritmam.

Vakarā viesnīcas priekšā piebrauca gaŗas automobiļu rindas ar salas augstāko sabiedrību. Izrādījās, ka Austrālijas televīzija uzņem filmu ar kādu vietējo dziedātāju un viņa orķestri, publika varot piedalīties, varot ēst, dejot un piekļājīgi aplaudēt. Kad mēs uzradāmies, visi galdiņi jau bija aizņemti, bet smaidīga iedzimto meitene mūs pieveda pie ziediem izpušķota galdiņa ar uzrakstu „Reserved for Chicago 5". Pie vakariņām piedzērām Austrālijas šampanieti un klusībā pieminējām 18. novembri. Žēl, ka neizdevās sastapt salas vienīgo latvieti — kādu skolotāju no Austrālijas.

Pēc vakariņām bijām ielūgti pie kāda iedzimto apkalpotāja uz tradicionālo salinieku dzēriena „kava" garšošanu. Apģērbām vecākās drēbes, un kad Jānītis man jautāja, vai nevajadzētu ņemt līdz somu dunci, es tam piekritu, jo — vai nav dzirdēts par bez vēsts pazudušiem tūristiem?

Ap pusnakti ieradāmies pie iegūtā iedzimto drauga. Viņa mājiņa bija maza, bet tīra, ar Kēnemātiju sicnas. Bez mums bija vēl divi amerikāņu tūristi. Mūs iepazīstināja ar visiem ģimenes locekļiem, kas mani nomierināja, jo likās neticami, ka mums varētu kaut ko nodarīt, ja ir tik daudz skatītāju.

Dzēriens sastāvēja no smilšaina pulvera, kuŗu iegūst no kavas kļūma saknēm. Pulveri iebēra plānā drēbes gabalā un to mērcēja lielā koka bļodā, kuŗa pildīta ar aukstu ūdeni. Kad tas pieņēma pietiekami dulķainu nokrāsu, to izsmēla ar kokosrieksta čaulas kausu, visi sasita plaukstas trīs reizes un nokliedzās „bula!", tad kausu pasniedza man. Tas bija jāizdzer tukšs. Pēc tam visi atkal sasita plaukstas, no-

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

88. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 17. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 509 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neusglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadē) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs īpašums un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas teipu.

ELLA ANDERSONE

Noziedznieks

STĀSTS

Jau kopš agra rīta Ģirts sēdēja Sedas purvā, tālu no visiem trim lieleceļiem, jūtoties arī tālu ārā no pasaules. Ģirts sēdēja un vilka elpu krūtīs dziļi, dziļi. Asā vaivarāju smarža viegli reibināja. Ciņu galos kuplo melngalvju baltimelnās galvas kustējās un šūpojās. Kad purvam stiprāka vēsma pāri skrēja, viss plašais klajums kā putās sakultas vilņu galotnes cēlās un grima. Virši vēl bija zaļi, zem vaivarājiem palīduši.

— Kad purvā zilsārtie virši līgosies, kur būšu es? — Ģirts minēja, norāva pa rokai pagadījušos smilgu un košļāja. It kā uzdotu darbu darīja. Tiklīdz viena smilga bija sakošļāta, viņš norāva citu. Kad tuvumā visas smilgas bija noplūktas un sakošļātas, Ģirts paliecās vairāk uz priekšu, pastiepa roku un košļāja atkal. Smilgām nenoteikta garša. Ne īsti sūra, ne salda. Un ne visas vienādi garšoja. Cita cietāka, cita sulīgāka. Kā dzīve. Arī dzīvē katra diena citāda.

— Kaut vēl māte dzīvotu! Viņa mani saprastu, — sirdī Ģirts vēlējās. — Kamēr viņa dzīvoja, mums lieki un lieli sarežģījumi negadījās.

Maz dzīvotās dzīves bija tik žēl, tik žēl. Pāri Sniķeru ābeļu dārzam rēgojās dažu ēku jumtu cegones. Tās Āres. Vēl vakar Ģirts no tēva mantotajā jaunsaimniecībā bija saimnieks. Tēvam to piešķīra kā Latvijas brīvības cīņu dalībniekam. Nogrieza no lielās Sēļu lopmuižas 25 pūrvietas un iedeva. Pat zemesgrāmatās ierakstīja, ka Pēterim Salnam pieder jaunsaimniecība Āres. Jaunsaimniecība! Tikai zeme. Ēkas nevienas. Pirmajā gadā uzcēla būdu, pašiem pajumti. Otru, drusku lielāku, kur vienzirga rentnieka dzīvo un nedzīvo inventāru novietot. Dzīvoja no rokas mutē. Māte aptecēja mājas soli. Viņš ar tēvu ziemā mežā zāģēja izplānotajām ēkām kokus. Cik tad pašam toreiz gadu bija. Tikko piecpadsmit. Bet no mazatnes darbā rūdīts, viņš bija sīksts kā ūdenī nogulējusies sieksta. Turēja tēvam līdz. Viņi darīja, cik un ko varēja, lai tikai Āres uzceltu un izkoptu. Un uzcēla. Māju ar gaišiem logiem. Arī pārējās ēkas. Pat ābeļu dārzu iestādīja. Tikai žēl, ka tēvs pats ne ābolu, ne ogu no sava dārza nogaršot nedabūja. Kādā vakarā iegulās gultā un nākošajā rītā vairs nepamodās.

Atceroties tos laikus, likās neticami, ka viss paveikts tikai cilvēku rokām un tik īsā laikā. Bet māti darbs salauza. Nasta izrādījās par smagu. Pirms nepilna gada Ģirts iemeta mātes kapā trīs pēdējās smilšu saujas.

Ģirtam sāka drebēt pleci. Seja paslēpās plaukstās, pa pirkstu starpām tecēja asaras un līda aiz vēl mātes austā krekla piedurknēm. Ģirts raudāja.

— Un tagad viss pagalam! Pagalam! — viņš šņukstēja. — Kaut man būtu mātes daba, tad tas nenotiktu. Bet es esmu tēvs. Straujš un nesavaldīgs. Neapdomīgs.

Ģirtam bija taisnība. Viss pagasts pazina Salnu mātes mieru, vēlīgumu un nepārsteidzīgumu. Runājot viņa nekad balsi nepaaugstināja. Kad kaimiņienes par vīriem un bērniem sūdzējās, Salnu māte piekrītot galvu gan pašūpoja, bet tikvien noteica, ka tāda jau ir dzīve. Te saule, te lietus. Par savu vīru un dēlu viņa nesūdzējās nekad. Kuŗš tad nezināja, ka vecais Salna, tāpat kā viens otrs cits kaimiņš, pie krogus slitas zirgu un pats krogū zem galda kājas pūtināja. Bet — ka māte ar tēvu bārtos, tēvam kaut ko pārmestu, Ģirts nebija nekad dzirdējis. Kad vecos laikos tēvam nomas samaksai naudas pietrūka, mātei vienmēr atradās kāds rublis kaut kur nobāzts, ar ko iztrūkumu aizpildīt. Tēvs gan bārās un pavisam bieži teica vārdus, kuŗus jau nākošajā mirklī nožēloja.

Un Ģirts bija tēvs. Straujš. Neapdomīgs. Ja vecais Salna būtu bijis apdomīgāks, domātu tāpat kā lielā daļa kaŗavīru, ka mājās sieva un dēls, viņš pirmajā pasaules kaŗā brīvprātīgi nepieteiktos bīstamiem izlūku gājieniem, neapklusinātu bez trokšņa uz mūžīgiem laikiem ienaidnieka sardzes posteni, neatvestu uz štābu veselu vadu gūstekņu. Pēteris Salna bija varonis. Par to viņam piešķīra Sv. Jura krustu.

Tad nāca brīvības cīņas. Un atkal tēvs bija cīnītāju pirmajās rindās. Toreiz latviešiem brīvības alkas bija kā plašā jūra un ticība uzvarai kā augstākie kalni. Tāpēc mazās tautas arī uzvarēja un nokratīja lielo tautu virskundzību. Par apziņīgu un tīšu nāves nicināšanu, par varonību Cēsu kaujās tēvam piešķīra Lāčplēša kaŗa ordeni. Varonību? Kas gan nepazīst kaŗa varonību? Jo vairāk ienaidnieka rindās dzīvību nokāva, jo vairāk šāva un dūra, jo varonīgāks bija un jo lielāku krustu pie krūtīm kāra.

Bet tagad? Miera laikā? Ja, kaut aizstāvēdamies, kādam, kas patiesībā ir ienaidnieks visam pagastam, dzīvības sveci izdzēš, tūlīt esi noziedznieks. Kas tad nezināja un nepazina Rūšu dēlus un it sevišķi Ēvaldu? Viss pagasts zināja, ka Rūšu dēliem uz kaušanos vienmēr nagi niez. Rets bija sarīkojums, kad viņi kādam acis zilas nepataisīja vai no deguna asinis nenolaida. Runāja, ka arī mājās brāļi viens pret otru dūres vicinot. Bet — viņi nebija neviena nosituši. Pat tiesā līdz šim vēl nebija nekad iesūdzēti, jo — kuŗam godīgam cilvēkam gan patīk pa tiesām vazāties? Tad jau labāk mest tādiem apkārt līkumu un dzīvot mierā.

Arī Ģirts līdz šim bija no Rūšu dēliem izvairījies. Taču pats liktenis viņa un Rūšu Ēvalda ceļus krustoja. Iemesls bija ikdienišķs un parasts: abiem iepatikās tikko sabiedrībā apgrozīties sākušā Mielatu Berta. Kad viņas brūnās acis, ar Ēvaldu dejojot, Ģirtu meklēja un pēc dejas Ēvaldam blakus nesēdās, bet palika draudzeņu barā, Ēvalds jau dūres vien vīstīja. Un kad pēc dejas ar Ģirtu viņa palika kopā nākošo deju gaidīt, Ēvaldam naids aptumšoja veselo saprātu.

„Es viņu pārmācīšu!" viņš citiem lielījās. „Sadošu, ka pats sevis nepazīsi!"

Uz divriteņa Bertu mājā pārvedis, Ģirts, lai vēl laikā tiktu mājās, nebrauca līkumu pa lieleceļu, bet stūmās taisni pa lauku ceļiem. Ventes silā viņu gaidīja Ēvalds.

„Nu tu man neizbēgsi! Nomizošu kā pienākas!" Ēvalds grieza zobus un, kājas plati izplētis, nostājās Ģirtam ceļā.

Ģirts nokāpa no riteņa. Meža taka bija šaura. Garām tikt nevarēja.

„Ko esmu tev nodarījis?" Ģirts prasīja, bet acis no Ēvalda bikšu kabatās paslēptajām rokām nenolaida. Visi zināja, Rūšu dēliem vienmēr kabatā kāds pamatīgs sitamais.

„Ak, tu vēl prasīsi, suns tāds!" Ēvalds izrāva rokas no kabatām. Labajā bija atvāzts nazis.

(Nobeigums seko)

...VIJA

...9. GADA 17. DECEMBRIS

...CIJA TORONTO

...frēds Vimēsis,
...ю 174, Ont.; tālr. 531-4533.
... — Krišs Sīdars,
...325, Ont.; tālr. 766—2261.

...IROPA:

...er/Westf., Von Einem Str. 19
... pēc vajadzības īsināt. Neiz-
... bet uz vēlēšanos sūta atpa-
...(Kanadā) vai starptautiskais
...tora vārdu vai iniciāliem pa-
...as ir rakstītāja personīgs ie-
...ist arī redakcijas viedoklim

...anadā un ASV —
... mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
... cena 25 centi.
...mu daļā $2.20, bet tekstā
...las slejas ļaipu.

...ris Legzdiņš Fidži salas liel.

...da iedzimto apkalpotāja uz tra-
...ionālo salinieku dzērienа „ka-
... garšošanu. Apģērbām vecākās
...ebes, un kad Jānītis man jau-
...a, vai nevajadzētu ņemt līdz
...nu dunci, es tam piekritu, jo —
... nav dzirdēts par bez vēsts pa-
...dušiem tūristiem?

...Ap pusnakti ieradāmies pie iegū-
...iedzimto drauga. Viņa mājiņa bi-
...inaža, bet tīra, ar Ķenču attē-
... pie sienas. Bez mums bija vēl
...i amerikāņu tūristi. Mūs iepa-
...tināja ar visiem ģimenes locek-
...m, kas mani nomierināja, jo li-
...s neticami, ka mums varētu
...t ko nodarīt, ja ir tik daudz
...tītāju.

...Vakariens sastāvēja no smilšaina
...veļa, kuru iegūst no kavas krū-
... saknēm. Pulveri iebēra plānā
...bes gabalā un to mērcēja lielā
...a bļodā, kura pildīta ar aukstu
...ni. Kad tas pieņēma pietiekami
...ķainu nokrāsu, to izsmēla ar
...osrieksta čaulas kausu, visi sa-
... plaukstas trīs reizes un nokliet-
...s „bula!", tad kausu pasniedza
...n. Tas bija jāizdzer tukšs. Pēc
... visi atkal sasita plaukstas, no-
(Nobeigums 6. lpp.)

...vai no deguna asinis neno-
...ēs brāļi viens pret otru dū-
...ebija neviena nosituši. Pat
...kad iesūdzēti, jo — kuŗam
...ēk pa tiesām vazāties? Tad
...ārt likumu un dzīvot mie-

...no Rūšu dēliem izvairījies.
... Rūšu Ēvalda ceļus krusto-
... un parasts: abiem iepati-
...zīties sākušā Mielatu Berta.
...Ēvaldu dejojot, Ģirtu mek-
... blakus nesēdās, bet palika
...au dūres vien vīstīja. Un
...a palika kopā nākošo deju
...mšoja veselo saprātu.

...iņš citiem lielījās. „Sadošu,

...jā pārvedis, Ģirts, lai vēl
...a likumu pa lielceļu, bet
...n. Ventes silā viņu gaidīja

... Nomizošu kā pienākas!"
...jas plati izplētis, nostājās

...a. Meža taka bija šaura.

...?" Ģirts prasīja, bet acis
...paslēptajām rokām neno-
...iem vienmēr kabatā kāds

... tādas!" Ēvalds izrāva ro-
...s atvāzts nazis.
...kos)

Nora Valtere

Dāņu ārsts krievu verdzībā

ALEKSANDRS TOMSENS „CILVĒCĪBAS VĀRDĀ", AR AUTORA ATĻAUJU TULKOJUSI SILVIJA ANCANE, IZDEVIS APGĀDS DAUGAVAS VANAGS 1969. GADĀ

Tagad arī latviešu valodā iznākusi vairākās citās valodās populārā dāņu Sarkanā Krusta ārsta Aleksandra Tomsena atmiņu dokumentējums par piedzīvoto, pārdzīvoto un redzēto Pad. savienībā, kur šis ārsts pavadījis apcietinājumā un dažādās vergu nometnēs desmit gadu. Latviešu lasītājam šī grāmata var būt jo tuva un interesanta divu iemeslu dēļ: pirmkārt, Tomsena nebrīvības līdzgaitniece Sibirijā un viņa vēlākā dzīvesbiedre ir latviete — ārste Olite Priede. Arī viņa sodīta ar izsūtījumu uz Sibirijas darba nometnēm. Tomsens Olīti Priedi satiek Predšachtnajas nometnē netālu no Vorkutas, kur abu starpā rodas dziļas simpatijas, vienreizēji stipra un īsta mīlestība. Grāmatas beigu daļā ietilpinātas arī pašas Olites Priedes datētas piezīmes par viņas Sibirijas gaitām — satricinošie piedzīvojumi, it sevišķi par nežēlībām, kas jāpiedzīvo gūstekņēm, kad viņām piedzimst bērni...

Otrkārt, šī grāmata būtu jāizlasa katram latvietim jau tādēļ vien, ka tieši Baltijas tautu piederīgie piedzīvojuši baigo izsūtījumu vergu darbos ārkārtīgi lielā skaitā, rēķinot procentos no mūsu iedzīvotāju skaita salīdzinājumā ar citām tautām.

Tomsens 75. lappusē raksta: „Visļaunāk klājies gūstekņiem no Baltijas valstīm. NKVD neatzīst, ka tās bijušas neatkarīgas valstis: šo zemju nelaimīgos pilsoņus bez izšķirības tiesā pēc padomju likumiem un padomju paragrafiem." Vispār, 58. paragrāfa 1a. punkts par valsts nodevību, kā Tomsens liecina, „piemērots lielam vairumam Rietumukrainas (pirms 1939. gada poļu territorija), Baltkrievijas rietumu apgabala (arī agrākā poļu territorijā), un Baltijas valstu — Lietuvas, Latvijas un Igaunijas iedzīvotāju" (114. lpp.).

Lasot šo grāmatu, mums atklājas kaut cik uzskatāmāk un apjēdzamāk, kāds liktenis sagaidījis tos nelaimīgos, kuŗus krievi veselām vagonu kravām plānveidīgi apcietināja un aizveda no mūsu zemes, tāpat — kas sagaidīja latviešu karavīrus, kas krita krievu gūstā.

Ar atzinību jāsaka, ka grāmata tiešām rakstīta viscaur lietišķi, apbrīnojami objektīvi, notikumi datēti, vietas un daudzas personas minētas vārdos. Pievienoti arī Tomsena lietas izmeklēšanas dokumenti (no rietumvalstu puses, protams). Nekur nemanām emocionālas dabas izraisītu vienpusību spriedumos. Bez naida un sašutuma, kas tik viegli varētu izpausties šādā grāmatā, ārsts stāsta par apstākļiem, ne tikai fiziskā plāksnē, bet arī garīgajā, kādos viņam bija jāstrādā un kādi vispār valda šajos „slavenajos" Pad. savienības iestādījumos, kuŗos vēl vienmēr simtiem tūkstošiem izmocītu un novārdzinātu cilvēku strādā neiedomājami smagus darbus, kādus citās valstīs sen jau veic ar mašīnām...

Ārsts šiki pārzina arī dažādos Pad. savienības sodu likumus, kuŗi tā formulēti, ka viegli piemērojami, lai būtu kāds iemesls cilvēku apcietināšanām, tāpat sodu pagarinājumiem. Tas viss šai valstī „nepieciešams", jo smagajos darbos daudzi mirst un vienmēr jauni strādnieki vajadzīgi vietā. Autors labi pārzina arī visa NKVD aparāta uzbūvi, pienākumus un funkcionēšanu, kas ir ļoti interesanti, jo īstenībā mums, parastajiem ikdienas cilvēkiem, par visām šīm lietām ir tikai ļoti vispārējs un ļoti „miglains" priekšstats.

Par ārsta Tomsena objektīvitāti liecina arī tas, ka viņš ikvienu cilvēku, ar kuŗu tam nācies sastapties, vērtējis caurcaurēm kā cilvēku. Arī starp īstiem komūnistiem viņš sastapis tādus, kas izprot otru cilvēku un rīkojas dotajos apstākļos iespējami cilvēcīgi.

Saprotams, ka konkrētos apstākļos daudz kas atkarīgs no „tiešā priekšnieka" — darbu uzrauga, sodu nometnes vadītāja u. t. t. Šai sakarā Tomsens pat kādā vietā izsaka it kā mazliet šaubas, vai maz valdība Kremlī īsti zina par šausmīgajiem apstākļiem un netaisnībām, kuŗas valda nometnēs. Tas, manuprāt, nav svarīgais. Svarīgais, par ko Pad. savienības režīms resp. valdība 100% atbildīga, ir tas, ka vispār šādas vergu nometnes izplānotas, iekārtotas, ka tās pastāv, ka ir likumi, kuŗus Kremļa valdnieki var ērti un patvarīgi izlietot, lai cilvēkus apcietinātu un sodītu ar necilvēcīgi un nesamērīgi smagiem sodiem resp. padarītu par nebrīviem vergiem. 203. lappusē autors arī saka: „...šai valstī likums ir viss, cilvēks — nekas." Tāpat — ja visā milzu valstī, arī soda nometnēs, darbojas „ziņotāji", tas ir šīs valsts režīma iekārtojums, jo pati valdība „ziņošanu" atbalsta, pat spiež un visādi atalgo. 173. lappusē Tomsens izsaucas: „Jā, Padomju savienība tiešām ir neierobežoto neiespējamību zeme!"

Gan Pad. savienības cietumos, gan spaidu darbu nometnēs Tomsens saticis krievus, kuŗi tomēr bijuši līdz galam pārliecināti komūnisti. Viens bijis pat NKVD darbinieks, vairums gan „trockisti", tātad „ķeceri". Šī ir psichologiski interesanta problēma, kuŗa tomēr saprotama analoģijā ar ticības fanātismu. Šie nosodītie un līdz galam nesatricināmi ticīgie komūnisti panes sodu ar apziņu, ka ir grēkojuši un tāpēc sodu pelnījuši, — gluži kā ticīgais var atzīt savu grēku un uzņemties tā izpirkšanai sodu, nebūt nezaudējot ticību Dievam! Šī atziņa gandrīz satriec!

Autors atrod arī citu izskaidrojumu: krievu tautai vispār, pēc viņa vērojumiem, ir īpatnēja un citāda ciešanu uztvere. Viņš saka: „...ciešanas krievu uztverē ir kaut kas dabisks. — — Savu likteni, protams, drīkst apraudāt, bet tautā dziļi iesakņojusies pārliecība, ka ciešanās saskatāma dzīves jēga. — —Daudzi apzināti vēlas ciest, vēlas būt mocekļi par kādu cildenu lietu, pat ja par to jāatdod dzīvība." (173. lpp.)

Laikam jau gan atsevišķām tautām, ja tās tver visumā, ir kādas vispārējas psīchiskas īpatnības, kuŗas zīmīgas vismaz daudziem tās locekļiem. Par krieviem autors saka tā: „Šis divainais mīkstulības, liegas sentimentālitātes un rupjas, brutālas vīrišķības sajaukums, kas ir krievu tautas spilgta īpatība, grūti izprotams, bet esmu to bieži novērojis." (191. lpp.) — Kādā citā vietā, runājot par dažādu tautību atšķirībām piespieddarbu nometnēs, Tomsens latviešus raksturojis par lepniem, igaunus par spītīgiem...

Tomsena grāmata par saviem un arī Olites Priedes pieredzējumiem un pārdzīvojumiem Pad. savienības cietumos un gūstā ir tik bagāta asiem vērojumiem, drāmatiskām ainām, satricinošiem un reizēm arī traģikomiskiem notikumiem, ka ar pilnu tiesību var teikt ka pati dzīve še pārspējusi visfantastiskākos un raibākos rakstnieku izdomājumus. Un vēl kas dveš no šīs grāmatas — atziņa, ka gan Tomsens, gan Olite nebrīvību un necilvēcīgo darba slodzi spējuši pārciest vairāk ar dvēseles nekā fizisku spēku: nedomājot tik daudz par sevi, bet sniedzot palīdzību citiem, viņi atraduši savai dzīvei jēgu un savstarpējā mīlestībā, arī šķirti tālu prom viens no otra, jutuši dzīves pilnumu.

Šī ir skaista, bet galvenais — patiesa grāmata.

Ar atzinību un prieku jāatzīmē tulkotājas Silvijas Ancānes dzīvā un labā latviešu valoda. Prieks arī par kādu zīmīgu, kaut nejaušu sagadīšanos: pēc grāmatas datiem izrādās, ka Olite Priede tagadējā Tomsena kundze šāgada 15. decembrī svin sava mūža 50. dzimšanas dienu. Šī grāmata latviešu valodā lai ir viņai sirsnīgs sveiciens!

Grāmatas „Cilvēcības vārdā" autors — dāņu ārsts Aleksandrs Tomsens ar dzīvesbiedri Oliti, dzimušu Priedi, un dēlu Aleksandru.

Biruta Senkēviča

ROZES UN ĒRKŠĶI

Cik ērkšķu daudz . . . bet rožu maz!
Tik baltās ziemas pasakas
Vējš ilgi, klusi lasa.
Tad nakts gar tavu logu iet
Kā rūpju sieva basa.

Vai sirds tev nedreb it nemaz,
Kad baltas ziemas pasakas
Vērpj putenis bez gala?

Tu brīnies: Rožu bija maz . . .
Un pēkšņi karstas asaras
Sastingušas salā.

Emma Kalniņa-Znotiņa

Lielie un mazie tīģeri

M. ŠISGALA VIENCĒLIENS „TĪGERIS" SANFRANCISKO MAZĀ TEATRA IZRĀDĒ TORONTO

Ja bērnam jautā, kas viņš grib kļūt, kad izaugs liels, it bieži dzirdama atbilde: „Es gribu būt karalis un valdīt pār pasauli." Ja jautā, ko viņš darīs, valdīdams kā karalis, vēl biežāk atbilde ir: „Cirtīšu galvas nost tiem, kas darīs, kā es negribu." Tas skan laikmetīgāk nekā sen nodilušais stāsts par pilīm un dārgakmeņu krātuvēm.

Par varmācību un slepkavības nodomu ir runa un notikumi amerikāņu autora M. Šisgala (Murry Schesgal) traģikomēdijā „Tīgeris". Vienčēliens sākas ar lielu troksni, pērkonu un zibeni. Skatītājs negaida ātru galvas ciršanu kā bērnu stāstos, kad ierauga sagūstīto upuri. Gūstītājs ar savu izturēšanos rāda, ka būs gara, moku pilna nāve lietus mētelī ietītajai sievietei. Tīgeris cilvēka izskatā pat staipa rokas kā zvēra ķetnas un bola acis. Viss izrādē sagatavots gan nostāstos, gan reālā dzīvē eksistējošo žņaudzēju atrakcijai skatītāju priekšā. Tad autors ar labdabīgu zobgalību liek savam briesmonim noraut no virves žūšanais izliktu apģērba gabalu. Tas pieder pie tualetes piederumiem, kuŗus nemētā apkārt svešas sievietes klātienē. Tīgeris ir labi audzināts... Viņš pat pukojas, ka jāmaina zeķes, kuŗas izmirkušas lietū, upuri gūstot. Skatītājs var pat pasmaidīt — briesmu nebūs. Ja tomēr būs, tad tikpat lileas, kā ielu stūŗos klausoties skolas puiku draudos, ja nav paveicies kāds mācību uzdevums. Tur dzirdami jaunās būtnes nākotnes plāni, par ciršanu, graušanu, sprāgstvielu produkciju...

Lugā „Tīgeris" arī Bens nav izturējis kādu pārbaudījumu kolledžā. Negaidīti labdabīgajam Benam kā spoki līdzās nostājas divi pagātnes varenie, kuŗi tautas un zemes saspieda kā rieksta čaulu. Viens nespēja izturēt Vīnes mākslas akadēmijas uzņemšanas pārbaudījumus, otrs, laikam, visas bankas Kaukazā nevarēja aplaupīt tik veiksmīgi, kā iecerēts. Tie nemainīja pasaules asinīs sabristos apavus.

Bet mēs paliekam pie Bena, kas maina sabristos apavus un kas pēc pārbaudījumu neizturēšanas

(Nobeigums 6. lpp.)

Pat no Losandželosas un Vankuvēras

Kad 7. decembrī beidzās mākslinieka Otto Grebžes 54. patstāvīgā izstāde Ričmondhillā, no šai skatē rādītajiem 60 darbiem pārdotas bija 33 gleznas, kuŗu ieguvēji vairākumā bija latvieši, taču arī kanadieši izrādījās iegādājušies labu tiesu latviešu mākslinieka darbu.

Apciemojot mākslinieku izstādes nobeiguma dienā un ieskatoties viesu grāmatā, tajā ap 500 ierakstu rindās bija lasāmi latviešu mākslinieku H. Merca, E. Dzeņa, P. Kārkliņa, E. Vingra, J. Kugas (juniora) un citu ierakšti, taču paši tālākie apmeklētāji bija prof. E. Leimanis no Vankuveras un amerikāņu glezņu kollekcionārs un mākslas galerijas īpašnieks V. Martins no Losandželosas, kas jau reizi noorganizējis O. Grebžes gleznu izstādi Oklahomā un iecerējis vēlreiz redzēt mūsu mākslinieku ar jaunu gleznu klāstu, izstādoties prominentai amerikāņu publikai. Taisnības labā, runājot par tālākā ceļa mērotāju izstādes apmeklētāju pulkā, jāsaka, ka šis gods pienāktos kādam tautietim no Rīgas, kas pašreiz ciemojas pie radiem Kanadā un izmantoja izdevību apskatīt O. Grebžes darbus. LATVIJAS AMERIKĀ līdzstrādniekam bija izdeviba sarunā ar šo tālo viesi izmainīties domām un pavaicāt viņa vērtējumu par izstādītajām gleznām. „Pēdējos gados Rīgā esmu apmeklējis daudzas izstādes," paskaidroja rīdzinieks. „Salīdzinājumā ar tur redzēto esmu ļoti pārsteigts par mākslinieka Otto Grebžes svaigajiem, monumentālā kompozicijā iemūžinātajiem dabas skatiem, kuŗi liekas it kā dzīvi: jo ilgāk tajos skatos, jo arvien kaut ko jaunu saskatu. Liekas, ka gleznotā upe met vilni pēc viļņa, vai arī — otrā gleznā — šis agrais pavasaris, atkusnis, kad saules staros sniegs saplacis ūdenī. Tas viss liekas tik tuvs, it kā agrāk paša skatīts, arī neaizmirstamajās V. Purviša glezņas redzēts."

Tāds bija rīdzinieka spriedums, sarunā daloties, gleznas skatot, gūtajos pārdzīvojumos. Atlika tikai draudzīgi paskaidrot, ka tālais cieminš nav vilies, jo O. Grebže ir viens no prof. V. Purviša spējīgākajiem audzēkņiem, kas, meistara norādījumiem un skolai sekojot, attīstījis un izveidojis pats savus „grebžiskos" atkušņus un pavasara ainavas. Ar latvisku skatījumu viņš tver Kanadas dabu un tās momentu, lietojot savā izteiksmē reālistisku vienkāršību. Tieši tā ir O. Grebžes panākumu atslēga, kuŗa viņa darbiem pavērusi ceļu ne vien uz mākslas draugu dzīvokļiem un kollekcionāru krājumiem, bet arī mūzejiem. Viņa darbi rotā arī dažādu iestādījumu sanāksmju telpu sienas. Abiem — kā V. Purvītim, tā O. Grebžem ir kaut kas neatņemami kopīgs: galvenokārt sistēmatiska gleznošana, nesavīga atteikšanās no laiskajiem brīžiem, atdodot sevi visu darbam.

J. L.

Kultūras chronika

Zviedru komponista Franča Bērvalda fonda stipendija mūzikas studijām piešķirta Mārītei Vilkai Stokholmā. Jauniete, kuŗa apmeklē Stokholmas mūzikas augstskolas klavieŗu un paidagoģijas klasi, saņems 1175 kronas klavieŗspēles papildmācībām.

Melānijas Lences baletstudijas bijušā audzēkne Aina Bilkina saņēmusi stipendiju 8 mēnešu studijām Joffrei baleta skolā Ņujorkā. A. Bilkina darbojās par baleta solisti Ķelnes operā, Vācijā.

Pārrunās par mākslinieka Otto Grebžes 54. patstāvīgajā izstādē redzamajiem 60 darbiem skates atklāšanas dienā Ričmondhillā: no kreisās — izstādes atklājējs V. Upeslācis, Vānas (Vaughan) pagasta sekretārs Dž. Makdonalds, Ričmondhillas pilsētas galva T. Bradhērsts, gleznotājs O. Grebže un Ričmondhillas izglītības daļas pārstāvis G. Lečers.

Foto: J. Liģers

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(47. turpinājums)

„Ko tu atkal aušojies! Kas par laulāšanos? Tu pat neesi bijusi pie priestera," vecmāmiņa norāja Vandu.

„Mēs nolēmām reģistrēties, vecmāmiņ," nopietni paskaidroja Česlavs. „Tev jānāk par lieciniecei, kad notiks civillaulības. Laulāt mūs salaulās Čenstochovē šavasar, līdz tam laikam iztiksim ar tavu svētību. Tu taču to neliegsi?..."

„Vai jūs to runājat nopietnībā?" vaicāja tumšā zīdā tērptā sirmgalve.

„Visā nopietnībā," lepni teica Vanda, pieķērusies grāfienes rokai. „Tā ir mūsu negrozāma apņemšanās... Mūsu abu..."

„Bet Vanda, ko teiks tavi vecāki? Tu labi zini viņu uzskatus..."

„Mani vecāki nedzīvos manu dzīvi. Man pašai tā jādzīvo un pašai jāizšķiras, ko darīt un ar ko staigāt savu ceļu. Ja vecāki nesaprot, ko vēlas mana sirds, tad tā nav mana, bet viņu vaina. Dod tu mums savu svētību, ja mani vecāki gadījumā to atteiktu!" studentes balss iedrebējās.

„Mana svētība jums arvien būs un paliks. Bet es tomēr nesaprotu, kā jūs abi ar visu to tiksit galā," grāfiene, it kā minēdama, it kā šaubīdamās, lūkojās te vienā, te otrā.

Česlavs tagad bija uzlicis roku Vandas plecam. Abu jauno sejas bija nopietnas. Te vairs nenotika draiskuļošanās.

„Par to tev, vecmāmiņ, galva nav jālauza, gan jau īstenosim savus nodomus, ja vajadzēs, par spītī visai pasaulei," teica Česlavs ar uzsvaru.

„Mēs nevienam vairs neklausīsim, tikai savai sirdsapziņai," piebalsoja Vanda.

Viņas krūtis satraukumā strauji cilājās. Acis vērās grāfienes bālajā, rūpju izvagotajā sejā. Varbūt arī viņai pēc gadiem būs tāda...

„Lai Svētā Dievmāte jums stāv klāt!..." grāfiene Teodozija pacēla kalsnās rokas, it kā svētījot. „Šo dienu biju sen gaidījusi. Tagad varu aiziet no šīs pasaules. Mans pienākums ir piepildīts. Esmu tevi, Česlav, nodevusi izredzētās rokās..."

Abi noliecās un noskūpstīja rokas, kuŗas viņus bija svētījušas.

„Vecmāmiņ, tu nedrīksti aiziet, tev jādzīvo! Mums vēl ilgi būs vajadzīga tava palīdzība," iesaucās Vanda. „Mūsu ģints nepaliks bez atvasēm, mēs savu mantojumu gribam nodot tālāk nākošajai paaudzei. Polijai jābūt mužīgai!..."

„Tev jādzīvo, vecmāmiņ, jādzīvo! Tu pārnāksi pie mums. No šīs mājas, kuŗu aptumšojusi nelaimju ēna, mums jāaiziet pēc iespējas drīzāk, neņemot nekā līdz. Es nevaru pieņemt žēlastības dāvanas. Ja tās pienākas kādam, tad tie ir citi, kas nespēj paši par sevi gādāt. Mēs esam jauni un spēcīgi, mūsu ceļi ved uz visām pusēm!" uzsvēra Česlavs Dombrovskis.

„Tev jādzīvo pie mums," atkārtoja Vanda. „Mēs būsim ļoti apbēdināti, ja tu atteiktos..."

„Neatteikšos, bērni, neatteikšos. Kā lai atsakos no pienākuma, kas jāveic Polijas labā? Polija vēl nav pagalam," viņa iedungojās Polijas himnas pirmās taktis. „Šī ir Dieva sūtīta diena, šī ir Dieva izredzēta stunda, lai Dievs jums abiem palīdz!" čukstēja sirmā sieviete, atkal paceldama drebošās rokas pār abu galvām.

Vanda ar Česlavu noliecās, it kā skaitot Tēvreizi...

10.

BŪT VAI NEBŪT?

Darba vietā, no rīta sēžoties pie ierastā rakstāmgalda, Imants Liepa atrada priekšā ar nepazīstamu rokrakstu rakstītu vēstuli. Viņš atbīdīja pie malas citus papīrus un rasējumus, kas bija nolikti pārbaudei, un atplēsa vēstuli. Paraksts „Liepaskalns" pateica visu. Viņu gaidīja jauni vilinājumi, vai vēl kas ļaunāks. Pēc tēva brīdinājuma saņemšanas bija pagājušas tikai dažas dienas. Imants tagad bija apsvēris visas iespējas un visas briesmas, kas draudēja tēvam, vienīgi viņš nespēja atminēt, ko šis uzmācīgais un tai pašā laikā piesardzīgais vīrs īsti no viņa vēlas. Atgriezties uz Latviju, likās, nebija viss un galvenais. Viņš pats Café Royal taču nejauši vai ar nodomu izmeta: tiekoties nākamreiz, es jums atbildēšu punktu pa punktam. Tagad bija pienākusi „nākamā reize", un Liepaskalnam, protams, nevarēja būt ne jausmas, ka tēvs Imantu jau netieši brīdinājis neiekrist ar viltus praviešiem. Tikai — kādā ziņā neiekrist?

Ļoti vienkārši, pat neparasti goddevīgā kārtā svešinieks aicināja šovakar vai rītvakar uz vakariņām Ambassador restorānā Bayswater ielā. Imants zināja, ka šī māja atrodas iepretim padomju vēstniecības savrupmājām tā dēvētajā miljonāru kvartālā, kur iebraukšanu un izbraukšanu abos galos sargāja gaŗdibenēs un tumši zaļos gaŗsvārkos, spožām pogām un zeltītiem uzšuvumiem, tērpti vārtu sargi. Ja Imantam satikšanās jāatliek uz rītu, tad lai piezvana (uzdots numurs), bet ja šovakar, tad viņš gaidīs pulksten septiņos restorāna foajē. Vēstule beidzās ar neparastu filozofiju, kas sasaucās ar tēva iepriekšējo uzaicinājumu, bet, varbūt, slēpa vēl kādu citu aicinājumu vai centās tam sagatavot ceļu:

„Tauta Latvijā ir un bija un būs galveno latvisko vērtību nesēja, glabātāja un attīstītāja. Svešumā dzīvojošie latviešu jaunieši Latviju taču praktiski nav redzējuši. Informāciju par Latviju viņi gūst galvenokārt no vecās paaudzes atmiņām, labākā gadījumā tās ir tikai emocijas un tāpēc stāv tālu no īstenības. Un ja tas vēl tā dažus gadus turpināsies, tad var iestāties tīri bioloģisku iemeslu dēļ stāvoklis, ka aptrūkst dzīvā saite starp tautas pamatdaļu dzimtenē un tās sastāvdaļu — latviešu jaunatni svešumā.

Kur rast izeju? Liekas, ir tikai viena iespēja — apciemot Latviju, savām acīm, sirdi un prātu iepazīties ar tās vakardienu, šodienu un rītdienu, pavērot tās darbu un dzīvi, bet galvenais — nodibināt personīgus sakarus ar latviešu jaunatni dzimtenē vēlamajās sfairās un vidēs. Ja jūs ielūgumu pieņemtu, skaitītos latviešu jaunatnes viesis, protams, bez jebkādiem iepriekšējiem noteikumiem no mūsu puses. Pats par sevi saprotams, ka es uzņemtos nepieciešamo formalitāšu nokārtošanu un arī materiālās rūpes, kas saistās ar šādu ceļojumu un uzturēšanos Latvijā.

Ar sirsnīgu latvisku sveicienu..."

Sekoja pazīstamais paraksts.

Labu brīdi Imants raudzījās vēstulē, it kā ieraudzījis rēgu... Bet jo ilgāk viņš lūkojās, jo skaidrāk apziņā ieperinājās doma: šis mezgls ir jāpārcērt, tas nav samudžināts atrisināšanai. Imants nevilcinādamies piezvanīja Baibai. Balss bija satraukta, bet viņš centās runāt, cik lēni vien var, lai nesatrauktu arī sieyu. Lai rīkotos nekļūdoties, vajadzēja mieru, apsvērt visas iespējas un tikai tad kaut ko darīt.

„Baiba," Imants saēija, kad sieva atsaucās. „Mani atkal aicina uz satikšanos, šoreiz Ambassador restorānā. Ko darīt? Kā tev liekas?"

(Turpinājums sekos)

Vēl viena atzinība „Latvijai Amerikā"

ONTARIO ETNISKĀS PRESES KLUBA GADSKARTEJA PIEŅEMŠANA TORONTO

Ontario provinces valdības atbalstā tūrisma un informācijas ministrija jau 6 gadus rīkojusi Etniskās preses kluba dalībniekiem ceļojumus pa Ontario, lai viņus iepazīstinātu un tie savos laikrakstos savukārt popularizētu šīs skaistās un bagātās Kanadas provinces dzīvi, dabu, saimniecību, vēsturi un kultūru. Etniskās preses klubs savukārt kā pateicību par to katru gadu rīko īpašu pieņemšanu un pusdienas Ontario provinces premjēram, valdībai un preses pārstāvjiem. Šogad pieņemšana notika 3. decembrī Royal York viesnīcas Jumta dārza zālē Toronto, kur pulcējās ap 140 viesu

Šāgada sarīkojums izvērtās par vienu no plašākajiem, piedaloties provinces premjēram Dž. Robartam, 16 ministriem un valdības augstākajiem darbiniekiem un vairākiem parlamenta locekļiem. Uz to asprātīgā veidā savā uzrunā norādīja premjērs, piebilstot, ka dažkārt kabineta sēdēs neredz tik daudz valdības locekļu. Izceļot laikrakstu lielo nozīmi, premjērs Dž. Robarts uzsvēra, ka presei piekrīt arī liela atbildība, it sevišķi pašreizējā laikmetā. Apsveikuma vārdus teica arī Ontario etniskās preses kluba priekšsēdis V. Mauko, bet Kanadas etniskās preses federācijas priekšsēdis Dr. J. Kiršbaums bija sūtījis rakstveida sveicienus.

Kluba sekretāre M. Brodska pasniedza Ontario tūrisma un informācijas ministram Dž. Oldam (J. Auld) speciāli sagatavotu albumu, kurā sakopoti 24 etnisko laikrakstu sniegto aprakstu izgriezumi par šovasar notikušo preses pārstāvju ceļojumu uz provinces ziemeļiem. Šos aprakstus bija izvērtējusi īpaša žūrijas komisija, jo šogad pirmo reizi pieciem labākajiem piešķīra atzinības plaketes. Kā pirmais par savu rakstu seriju „Etniskās preses kluba ceļojums pa Ontario provinces ziemeļiem" (skat LA Nr. 66—73) apbalvojumu saņēma LATVIJAS AMERIKA tā laika Toronto redaktors Rūdolfs Norītis, kā nākošie novērtējuma secībā — ukraiņu laikraksta „Nasha Meta" pārstāvis P. Chomins (Chomyn), slovaku izdevuma „Canadian Slovak" autora A. Brarda uzdevumā M. Ganskits (Ganskytt), baltkrievu „Byelorussia Voice" pārstāvis F. Ziniaks un igauņu laikraksta „Vaba Eestlane" rakstītājs A. Kalvets. Piezīmējams, ka R. Norītis savā ceļojuma aprakstā 7 turpinājumos sniedza vērojumus par indiāņu un balto cilvēku dzīvi Mūsonī un gūtos iespaidus Sūsenmarijā. No 28 etniskajiem laikrakstiem, kuŗu pārstāvji piedalījās šai apm. nedēļu ilgajā ceļojumā, 4 aprakstus nebija iesnieguši laikā, tādēļ tie izpalika kā ministram pasniegtajā albumā, tā arī žūrijas komisijas novērtējumā.

Sarīkojuma priekšnesumu daļā piedalījās ukraiņu sieviešu kvartets Verhovina, nodziedot vairākas ukraiņu tautas dziesmas. Slovaku jauniešu mūzikālais ansamblis sniedza savas tautas dziesmas instrumentālā atskaņojumā, bet solo dziedāja O. Volek- klavierpavadījumus spēlējot M. Nevolai.

J. T.

Ontario provinces tūrisma un informācijas ministrs Džeks Olds (J. Auld) pasniedz LATVIJAS AMERIKĀ tā laika Toronto redaktoram Rūdolfam Norītim (pa labi) atzinības plaketi par ministrijas rīkotā ceļojuma un tā vērojumu aprakstu; no viņiem pa kreisi — Ontario etniskās preses kluba sekretāre M. Brodska, bet pa labi — Kanadas etniskās preses federācijas pr-ža Dr.. J. Kiršbauma dzīvesbiedre un Ontario tūrisma un informācijas ministrijas speciālo uzdevumu direktors A. Vens (Vene).

Foto: JAK

Preses kopa domā par skolām

Latviešu preses biedrības Kanadas kopas 11. decembŗa valdes sēde Latviešu namā Toronto, kuŗu pēc ilgāka laika atkal vadīja no grūtās slimības atspirgušā pr-ce B. Senkēviča, galvenokārt bija veltīta kopas 20 gadu darbības atceres sarīkojumu norēķinu izskatīšanai un apstiprināšanai, kā arī atlikuma sadalīšanai. Kasieŗa Ž. Zentiņa rūpīgi izgatavotie un sīki detalizētie pārskati par atsevišķo sarīkojumu un pasākumu ienākumiem un izdevumiem, kuŗus, viņam esot aizkavētam sēdē piedalīties, nolasīja vicepr-dis A. Vinčels, apliecināja, ka tradicionālā Preses balle, par spīti dažu kopas biedru pretējiem ieskatiem, joprojām ir tikpat populāra un iecienīta kā agrāk, nevērtīkstot sabiedrības, bet vairāk gan pašu biedru daļas atsaucībai. Tādēļ šis sarīkojums, kas uzskatāms par trešo lielāko gada balli Toronto latviešu sabiedriskajā dzīvē, noteikti turpināms arī nākotnē. To atzīstot, kopas valde jau tagad aizrunājusi telpas Casa Lomas pili arī nākošā gada Preses ballei, kuŗa notiks 24. oktobrī. Šo datumu derētu ievērot visām latviešu organizācijām un draudzēm, nerīkojot tai laikā neko citu, jo tādā gadījumā nāktos samierināties ar mazāku dalībnieku skaitu nekā citā datumā, jo atsauksmes par šāgada Preses balli ir tik labas, pat no jaunās paaudzes puses, ka nākošajā gadā Casa Lomas pils balles telpas var izrādīties par mazām.

Nedaudz vairāk par ik 30 dol. piemaksājot no balles ienākumiem pie rakstnieku cēliena, kuŗā lielu izdevumu posteni veidoja autoru honorāri, un jautrā izdevuma „Preses Pīle", kopas 20 gadu darbības svētki devuši 679,82 dol. atlikumu, no kuŗa valde, vadoties no līdzšinējā darbības principa, ka no sabiedrības saņemtie līdzekļi arī izlietojami vispārības interesēs, tūlīt dažādos piešķirumos sadalīja apmēram divas trešdaļas, gan atšķirīgi no iepriekšējiem gadiem, atmetot kā nelietderīgu vienu otru agrāko devumu un to vietā izvēlētos jaunus atbalsta mērķus. LNAK skolu fondam paredzēto sarīkojumu nodevu vietā valde vienojās iemaksāt 15 dol., tāpat, ievērojot līdzšinējo tradiciju, piešķira Ziemeļamerikas latviešu kultūras fondam 50 dol.,bet abām Toronto latviešu skolām kopā 100 dol. — ik pa 25 dol. grāmatu iegādei absolventiem skolu beigšanas aktos un tāpat pa ik 25 dol. kā devumu Draudzīgā aicinājuma atceres dienā. Latviešu nacionālajam fondam (Zviedrijā) valde šoreiz abalstu triskāršoja, atvēlot tam 50 dol. un paturot prātā domu, ka turpmākajos gados, kad viens otrs šāgada piešķirums, varbūt, atkritīs, šis devums būtu vēlreiz palielināms. Turpinot domāt par latviskās izglītības veicināšanu un latviešu skolām, valde rezervēja 100 dol. kāda Kanadas latviešu jaunieša (to vēl neizraugot) braukšanas atbalstīšanai nākošajā mācību gadā uz Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā, bet Toronto latviešu biedrības sestdienas skolai, ievērojot tās šāgada financiālās grūtības, A. Vinčela ierosinājumā piešķira 100 dol. pašreiz spiedīgāko vajadzību apmierināšanai. Protams, šī summa nav tik liela, lai ar šo devumu atņemtu skolai visas materiālās dabas rūpes, taču piešķirums gūst sevišķu nozīmīgumu, ja ievēro, ka to dod maza kopa ar tikai 45 visā Kanadā izkaisītiem biedriem, kuŗas praktiski vienīgie ienākumi ir atlikums no gadskārtējās Preses balles, jo pārējos sarīkojumos ienākumi tikai līdzsvarojās ar izdevumiem. Katrā ziņā Preses kopa ar šo piešķirumu rādījusi teicamu priekšzīmi nesalīdzināmi lielākajām organizācijām: ja arī tās no sarīkojumos gūtajiem līdzekļiem atvēlētu kaut to pašu summu kā mazā Preses kopa, skolai nekādu materiālo rūpju nebūtu, jā — pietiktu pat abu Toronto latviešu skolu jūtamākai atbalstīšanai. Tā no šāgada Preses balles atlikuma, kuŗš gan var nedaudz mainīties dažu vēl iespējamu sīku norēķinu dēļ, kopaš valde jau pirmajā sēdē piešķirumos sadalīja 415 dol.

Sēdes turpinājumā pārrunāja jautājumu attīstību Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku ietvaros rīkojamajā rakstnieku cēlienā. Par tā vadītāju jau izraudzīta Lidija Auzāne - Ticmane, bet piedalīšanās aicinājumi izsūtīti 11 autoriem Kanadā, ASV un Eiropā, no kuŗiem 5 jau atbildējuši pozitīvi. Arī J. Dzeguzes vadītais vīru ansamblis Kalvis jau apsolījis rakstnieku cēlienam ar piemērotām dziesmām dot mūzikālu papildinājumu. Kopas pr-ce Birutas Senkēviča ziņoja, ka dziesmu svētku rīcības komiteja rakstnieku cēliena izkārtošanu nodevusi pilnīgā Preses kopas atbildībā, kādēļ jāgādā arī par vismaz 6 techniskajiem darbiniekiem iejas karšu pārdošanai un kontrolei un citiem pienākumiem. Šai sakarā valde vienojās, ka sarīkojumiem nepieciešams arī īpašs administrātors, kuŗa ziņā būtu darbinieku sagāde, to iedalīšana pienākumos un visa cita nepieciešamā izkārtošana. Administrātora izraudzīšanu tomēr atlika uz nākošo sēdi.

Kopas valde, kuŗas sēdē bez minētajiem piedalījās arī sekretāre T. Krūka un M. Lorbergs, vēl vienojās, ka 22. martā rīkojama „preses jautrā pēcpusdiena" ar humoristisku darbu lasījumiem, kupleju veida mūzikāliem priekšnesumiem un zīmēšanas iestarpinājumiem, šim sarīkojumam arī tūlīt aizrunājot telpas Latviešu namā.

Vdg.

Hamiltonas latviešu ģimnazijas 3. un 4. klasē latviešu literātūras darbu lasa Zeltīte Suškova (pa labi); aizmugurē pa kreisi — skolotājs Magnuss Reimbergs.

Foto: J. Liģers

NEPARASTS BALETS PAR KRISTUS DZIVI

Nedēļu pirms Ziemsvētkiem, kad visa kristīgā pasaule svinēs Kristus dzimšanas dienu, Toronto deju teātris (Toronto Dance Theatre), kas darbojas tikai otru gadu, no 17.—20. decembrim Edvarta Džonsona ēkā izrādīs četrus baletus, kuŗu sižeti aizgūti no Bībeles, kā, piemēram, balets par Kainu un Ābelu (I had two Sons), „Smilšu pavediens" (Thread of Sand) no Jaunās derības un citi.

„Smilšu pavedienā" Dēvida Īrla choreografijā tēlota Kristus mīlestība uz Mariju Magdalēnu, paceļot dilemmu: „Viņam jābūt cilvēkam, vai arī Viņš tāds nav." Īrls ir viens no Toronto deju teātŗa izveidotājiem un choreografiem, kuŗš Herberta Vaitakera rakstam Toronto laikrakstā „The Globe and Mail" mākslas nodaļā devis daudz vielas par uzveduma ideju, „uzticot savus uzskatus skatuvei."

Baletā Jēzus Kristus lomu dejo Keits Urbans, kuŗa fotoattēls Kristus maskā papildina Vaitakera rakstu. Uzņēmumu izdarījis mākslinieks Eriks Dzenis, kuŗam par to bijis jādzird iebildumi, sevišķi no katoļu aprindām, jo baleta choreografs intervijā Kristu saistījis ar seksa jautājumiem. Šo baletu teātris izrādīs 19. decembrī.

Dēvids Īrls vēl izteicies, ka viņa stiprākā „reliģiskā ietekme" bijusi baznīcas māksla, pa lielākai daļai renesanse, bet, daļēji arī viduslaiki. Kāds cits Īrla darbs „Uguns Dieva acīs" ir reliģisku sāpju studija.

Piezīmējams, ka gada laikā Toronto deju teātris izpelnījies atzinību un ieguvis subsidijas. Tam cetrības saņemt arī 10.000 dol. atbalstu no Kanadas mākslas padomes.

TORONTO ZIŅAS

● Nākošais LNJAK rīkoto sešu nedēļu nogaļu kursu posms notiks 27. un 28. decembrī Saulainē. To technisko izkārtojumu veic Toronto jaunatnes pulciņš Staburags, bet programmu kārto LNJAK biedrzine Valda Briede. — — 21. februārī LNJAK paredzējusi Kurzemes etnografisko vakaru ar kurzemnieku dziesmām, dejām, rotaļām un citiem priekšnesumiem, kuŗu izpildītāji demonstrēs Kurzemes novadu tautas tērpus. Piedalīsies koklētāju ansamblis Alsunga un TLB tautas deju kopa Diždancis. — Martā Latviešu namā atkal notiks LNJAK „labvēļu vakariņas", kuŗās kuplā skaitā gaidīs arī vecākās paaudzes piedalīšanos. Šī vakara mērķis ir iepazīstināt sabiedrību ar jaunatnes darbību un centieniem, kā arī gūt līdzekļus mērķu sekmēšanai. — Augusta pirmajā nedēļas nogalē Niagarā notiks gadskārtējās jaunatnes un draudzības dienas, bet oktobrī — LNJAK 16. kongress Londonā.

● LNAK palīdzības nozare šogad atkal uzsākusi ziedojumu vākšanas akciju, kuŗa notiek 18. novembŗa atceres zīmē. Šīs akcijas ietvaros tautiešiem izsūtīti aicinājumi ziedot ar īpašu mērķu uzskaites lapu, kuŗā katrs pēc paša ieskata savu ārtavu var nodot palīdzībai pašā Kanadā, grūtdieniem Eiropā un cietējiem padomju jūgā, vai arī visiem šiem smagā likteņa piemeklētajiem kopā. Ziedojumu lapas kopā ar devumu iesūtāmas LNAK vēlākais līdz 15. janvārim, adresējot: Latvian National Federation in Canada, P. O. Box 285, Terminal „A", Toronto, Ont.Reizē ar ziedošanas aicinājumu izsūtīts arī lūgums nokārtot LNAK dalības maksu, kuŗa ir 2 dol. gadā, ja to maksā LNAK tieši, bet 1 dol. gadā, maksājot ar savas draudzes vai organizācijas starpniecību. Dalības maksu var nokārtot par vairākiem gadiem uz priekšu, to iesūtot kopā ar ziedojumu LNAK darba atbalstam, kā redzams pēc pievienotā kupona, kuŗš kopā ar ziedojumu tāpat iesūtāms LNAK. Tautieši, kuŗi saņēmuši numurētos ziedojumu sarakstus, lūgti tos sūtīt atpakaļ arī gadījumā, ja uz tiem nebūtu neviena ziedotāja ieraksta.

● Archibīskaps A. Lūsis 6. decembrī Sv. Jāņa baznīcā salaulāja jaunatnes darbinieci — skolotāju Daci Lejnieci ar Mārtiņu Priedi. Pēc lauhbām Latviešu namā notika kāzu mielasts ar 110 lūgtiem viesiem.

● Archibīskaps A. Lūsis 10. decembrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja Ziemeļjorkas slimnīcā 8. decembrī mirušo nelaiķa Latvijas mākslas akadēmijas rektora un Tautas balvas laureāta prof. Jāņa Kugas atraitni Emmu, kuŗa atradās slimnīcā jau apmēram vienu mēnesi, bet nespēja smago slimību pārvarēt. Viņa aizgāja aizsaulē, nezinot, ka tikai nedaudz dienu iepriekš miris jau viņas vīrs. Aizgājēju guldīja blakus dzīvesbiedram prof. J. Kugam, kuŗu pēdējā gaitā izvadīja 27. novembrī.

● Latvijas valstssvētku rīcības komitejas darbības izbeigšanas sēde notiks 18. decembrī plkst. 8 vakarā LNAK biroja telpās, Latviešu namā.

● Austrumu draudzē iesvētījamo jauniešu klasei pirmā mācību stunda notiks 25.janvārī tūlīt pēc dievkalpojuma. Jaunieši, kuŗi vēlas pavasarī iesvētities, aicināti vēl šai mēnesī pieteikties pie māc. A. Brieža (tār. 757-2739). Iesvētīšanas dievkalpojums paredzēts 7. jūnijā, bet, ja iesvētījamie un viņu vecāki vēlētos, tas varētu notikt jau Vasarsvētkos, 17. maijā. Pirmiesvētes jauniešu grupai nākošā mācību stunda paredzēta 11. janvārī pēc dievkalpojuma.

● Toronto beidzot pienācis „Baznīcas kalendārs" 1970. gadam, kas iegādājams draudzēs par 2 dol.

● Austrumu draudzes kasieris O. Vītiņš mainījis dzīvesvietu. Viņa jaunā adrese: Bexhill Court Blvd., B. Apt. 11, Islington 675, Ont.

● Mākslinieku vienības Latvis tradicionālais karnevāls notiks 21. februārī Kolumba zālē, kuŗam šogad 13 vienības biedru sanāksmē Valijas Mērnieces studijā izraudzīts nosaukums „Melnais pirtī". Zāles dekorēšanas pārzināšanu un vadību uzņēmies vienības pr-ks Jānis Zuntaks. Ieejas maksu noteica 6 dol. no personas. Vienībā uzņemti divi jauni biedri — Tālivaldis Ķiķauka no Burlingtonas pie Hamiltonas un Zile Zichmane - Hadžinsa (Hodgins) no Toronto.

● Jaunatnes pulciņš Staburags 22. decembrī plkst. 8.30 vakarā Latviešu namā paredzējis Ziemsvētku balli.

● Visās latviešu ev.-lut. draudzēs 21. decembrī notiks eglītes vakari bērniem. Sv. Jāņa draudzē tas paredzēts pēc dievkalpojuma, kuŗš sāksies plkst. 11 dienā, ar Annas Kurses sakārtoto Ziemsvētku stāstu „Šai naktī Kristus piedzimis", kuŗu izrādīs svētdienas skolas audzēkņi, un bērnu apdāvināšanu. Šai sakarā vecāki lūgti ņemt līdz kādu dāvanu vismaz 1 dol. vērtībā. — Sv. Andreja draudzē eglīte notiks tūlīt pēc dievkalpojuma, kuŗš sāksies plkst. 3 pēcpusdienā. Paredzēts režisora H. Miķelsona ar bērniem iestudēts svētku uzvedums, Ziemsvētku vecīša ierašanās, azaids un rotaļas. — Austrumu draudzes eglītes sarīkojums notiks plkst. 2 pēcpusdienā Barnaba baznīcā, kur arī iegriezīsies Ziemsvētku vecītis. Programmā svētdienas skolas bērnu un Ernas Ošiņas - Bērziņas klasiskā baleta skolas audzēkņu priekšnesumi un bērnu koŗa dziesmas A. Grigala vadībā.

● Latviešu baptistu draudze 21. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā rīko gadskārtējo Ziemsvētku ieskaņu mūzikā, piedaloties baritonam Pēterim Geistautam, ērģelniecei Anitai Rundānei, jaunajam vijolniekam Arturam Jansonam un draudzes korim.

● DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem notiks 20. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā DV namā,, bet plkst. 7 vakarā turpat eglīte pieaugušajiem, kuŗā dalībnieki savstarpējās apdāvināšanās vajadzībām lūgti ņemt līdz kādu dāvanu vismaz 2 dol. vērtībā.

● TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksmē 17. decembrī plkst. 8 vakarā Latviešu namā inž. A. Kalns referātā runās par tematu „Toronto Dominion centra projekts".

● Latvisko paražu kopēji Burtnieki 28. decembrī plkst. 2.30 pēcpusdienā Latviešu nama pagrabzālē rīko Ziemsvētku daudzinājumu.

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● Latviešu skolas eglītes vakars notiks 28. decembrī plkst. 5 pēcpusdienā St. Luc skolas zālē (5100 Cot St. Luc Rd.); programmā audzēkņu un koklētāju grupas priekšnesumi. Paredzēts arī azaids, dejas un rotaļas. Līdznemami groziņi. Ieeja bērniem brīva, pieaugušajiem pret ziedojumiem. — Skolas gadskārtējais Draudzīgā aicinājuma sarīkojums notiks 31. janvārī plkst. 7 vakarā St. Luc skolas zālē. Toronto latviešu ģimnazijas drāmatiskais pulciņš izrādīs H. Miķelsona režijā iestudēto R. Blaumaņa lugu „No saldenās pudeles". Ieejas maksa 2 un 2,50 dol., bērniem brīva.

VINIPEGA

● Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā ziņā par DV Manitobas nodaļas Lāčplēšu dienas sarīkojumu ieviesusies kļūda. Pēdējais teikums pareizi jālasa: „...izrietēja, ka Vinipegā nākotnē liela vajadzība pēc skaņu lentes ar latviešu mūziku un runām, jo pēdējā laikā visi radioraidītāji attieksmē uz latviešiem veltītiem raidījumiem ir ļoti atsaucīgi" (nevis atturīgi).

SV. KATRĪNAS

● Latviešu skolas eglītes vakars notiks 21. decembrī plkst. 4.30 pēcpusdienā Slovaku zālē (Page un Welland ielu stūrī). Programmā garīgs akts, bērnu apciemojums, loterija un tējas priekšnesumi, Ziemsvētku vecīša galds. Visi tautieši būs gaidīti ciemiņi.

HAMILTONA

● Ziemsvētku ievadījumam latviešu ev.-lut. Kristus draudze kārto divus sarīkojumus. 20. decembrī plkst. 6.30 vakarā baznīcas zālē Kristus draudzes koris diriģentes A. Skudras - Kārkliņas vadībā sveču gaismā liks dziesmās ieskanēties Betlemes zvaniem, bet 21. decembrī pēc dievkalpojuma baznīcas sarīkojumu zālē svētdienas skolas audzēkņi uzvedumā „Svētvakarā" aizvedīs skatītājus pie Kristus bērna silītes.

EDMONTONA

● Vietējā latviešu ev.-lut. draudzē ieviesies par tradiciju pulcēties Latvijas valstssvētkiem veltītā dievkalpojumā tiešī 18. novembŗa vakarā. Šogad dievkalpojums notika Sv. Pēteŗa baznīcā, kuŗā altāŗa telpā bija novietoti Kanadas, Albertas un Latvijas karogi. Dievkalpojums pulcināja ap 70 baznīcēnu, to vidū tautas deju kopas Daina dalībnieki tautas tērpos, kuŗi nobeigumā vienojās Latvijas himnā. Dievkalpojumu vadīja māc. K. Avotiņš, bet ērģeles spēlēja M. Bickis.

● Latviešu biedrība Imanta kopā ar DV Edmontonas nodaļu 22. novembrī Sato Lekomba viesnīcas Kristalla zālē bija rīkojusi Latvijas valstssvētku aktu, dekorējot zāli ar Latvijas, Kanadas un Albertas provinces karogiem. Ap 200 svētku dalībnieku vidū bija igauņu, lietuviešu, poļu, ungāŗu un vāciešu pārstāvji, kā arī provinces parlamenta loceklis V. Tomins ar dzīvesbiedri. Sarīkojuma programmu vadīja un atklāšanas uzrunu teica C. Rēgans, pirms tās aicinot nodziedāt Kanadas, bet pēc tās Latvijas himnu. Latviešus svētkos sveica Igauņu biedrības pr-ks A. Pilts un Lietuviešu biedrības pr-ks A. Dubarevičus, bet parlamenta loceklis V. Tomins uzrunu teica latviešu valodā, apliecinot ticību, ka Latvija un pārējās valstis aizdzelzs priekškara atgūs brīvību. Rakstveida apsveikumu bija sūtījis provinces premjērs Stroms, kas bija aizkavēts ierasties, jo tai pašā laikā teica nobeiguma runu savas sociālkredita partijas sanāksmē Kalgarijā. Programmas daļā četras tautas dziesmas atskaņoja Edmontonas latviešu koklētāju ansamblis Kokle ar viešņu A. Dālderi no Reddīras un solistiem Z. Stepermani un V. Siliņu, bet dejotāju kopa Daina Dr. A. Rudovicas vadībā sniedza četras tautas dejas. Klavierpavadījumus dejām un himnām spēlēja M. Bickis. Sarīkojuma nobeigumā bija mielasts, kuŗam svētīšanas vārdus teica māc. K. Avotiņš. Pēc tam sākās dejošanas prieki. Par sarīkojumu iepriekš un pēc tā informēja arī vietējais laikraksts „Edmonton Journal", pavīsības dēļ gan ziņojot, ka 1918. gada 18. novembrī neatkarību ieguvušas visas tris Baltijas valstis, saucot tās vārdā... Sarīkojumu filmēja un vietējās ziņās pārraidīja CBC televīzija.

A. Štāls

LONDONA

● Vietējā Tautu mākslas padome, kuŗas vadībā piedalās arī Londonas latviešu kopas pārstāvis R. Epneris, jau 30. novembrī bija rīkojusi Ziemsvētku festivālu Ukraiņu centrā. Tā programmā piedalījās 8 tautību koŗi un mūzikas ansambļi ar Ziemsvētku dziesmām, sniedzot arī komentārus par atsevišķu tautu Ziemsvētku un gadmijas tradicijām. Lietuviešus pārstāvēja koris Baltija, igauņus — sestdienas skolas koris, kuŗa jaunāko dalībnieku uzņēmums nākošajā dienā bija ievietots laikrakstā „The London Free Press', bet latvieši, diemžēl, šogad programmā kā tautiska vienība nepiedalījās, vairākām latvietēm gan dziedot kopkoŗī programmas nobeigumā. Pēc priešnesumiem bija rīkots mielasts, kuŗā katrā no padomes 24 tautībām bija klājusi savu Ziemsvētku galdu, dažas pat vairākus, ar speciālajiem svētku ēdieniem un dekorējumiem. Par cepumiem latviešu galdam bija rūpējušās Londonas latviešu kopas dāmu komitejas pr-ce A. Arnda ar palīdzi T. Bangu, bet par dekorējumu L. Liepa. Latviešu galdu apciemoja daudzi no citiem galdiem, lai nogaršotu garšīgos cepumus, novērtējot to par bagātīgāko visā sarīkojumā. Zāle varēja uzņemt tikai 400 apmeklētāju, kuŗu vidū bija arī daudz kanadiešu, daudziem interesentiem paliekot bez ieejas kartēm. Tādēļ nākošajā gadā šis festivāls būtu rīkojams plašākās telpās. Festivāls bija plaši atreferēts laikrakstā „The London Free Press".

● Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, Londonas latviešu kopas dāmu komiteja pr-ces A. Arndas vadībā 7. decembrī bija rīkojusi Ziemsvētku tirdziņu, kuŗā apmeklētāji varēja iegādāties rokdarbus, audumus, keramiku, gleznas, sudraba, dzintara un ādas izstrādājumus, latviskas Ziemsvētku kartītes, medu un dažādus mājas cepumus. Tirdziņa apmeklētāji izrādījās čakli pircēji, sagādājot rīkotājām labu atlikumu latviešu sestdienas skolas un bibliotēkas atbalstam. Rīkotājas apmeklētājus arī pacienāja ar kafiju un tēju.

Ps.

● Pēc gaŗo matu modes izplatīšanās arī vīriešu vidū, Ontario provinces frizieŗi vēlas paaugstināt matu griešanas cenas. Provinces frizieŗu arodbiedrība lūgusi darba ministriju atļaut paaugstināt cenu no 1,25 uz 2 dol., jo vīriešiem gaŗie mati brīžiem vairāk sapinkājušies nekā sievietēm, tādēļ laika patēriņš daudz lielāks, nekā apgriežot „normālas galvas". Bez tam daudz jauniešu vispār vairs neapmeklējot frizieŗus, kuŗu ienākmi katstrofāli mazinoties.

TO ZIŅAS

tos ziedojumu sarakstus, lūgti tos sūtīt atpakaļ arī gadījumā, ja uz tiem nebūtu neviena ziedotāja ieraksta.

● Arhibīskaps A. Lūsis 6. decembrī Sv. Jāņa baznīcā salaulāja jaunatnes darbinieci — skolotāju Daci Lejnieci ar Mārtiņu Priedi. Pēc laulībām Latviešu namā notika kāzu mielasts ar 110 lūgtiem viesiem.

● Arhibīskaps A. Lūsis 10. decembrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja Ziemeļjorkas slimnīcā 8. decembrī mirušo nelaiķa Latvijas mākslas akadēmijas rektora un Tautas balvas laureāta prof. Jāņa Kugas atraitni Emmu, kura atradās slimnīcā jau apmēram vienu mēnesi, bet nespēja smago slimību pārvarēt. Viņa aizgāja aizsaulē, nezinot, ka tikai nedaudz dienu iepriekš miris jau viņas vīrs. Aizgājēju guldīja blakus dzīvesbiedram prof. J. Kugam, kuŗu pēdējā gaitā izvadīja 27. novembrī.

● Latvijas valstssvētku rīcības komitejas darbības izbeigšanas sēde notiks 18. decembrī plkst. 8 vakarā LNAK biroja telpās, Latviešu namā.

● Austrumu draudzē iesvētījamo jauniešu klasei pirmā mācību stunda notiks 25.janvārī tūlīt pēc dievkalpojuma. Jaunieši, kuŗi vēlas pavasarī iesvētīties, aicināti vēl šai mēnesī pieteikties pie māc. A. Brieža (tālr. 757-2739). Iesvētīšanas dievkalpojums paredzēts 7. jūnijā, bet, ja iesvētījamie un viņu vecāki vēlētos, tas varētu notikt jau Vasarsvētkos, 17. maijā. Pirmiesvētes jauniešu grupai nākošā mācību stunda paredzēta 11. janvārī pēc dievkalpojuma.

● Toronto beidzot pienācis „Baznīcas kalendārs" 1970. gadam, kas iegādājams draudzēs par 2 dol.

● Austrumu draudzes kasieris O. Vītiņš mainījis dzīvesvietu. Viņa jaunā adrese: Bexhill Court Blvd., B. Apt. 11, Islington 675, Ont.

● Mākslinieku vienības Latvis tradicionālais karnevāls notiks 21. februārī Kolumba zālē, kuŗam šogad 13 vienības biedru sanāksmē Valijas Mērnieces *studijā* izraudzīts nosaukums „Melnais pirtē". Zāles dekorēšanas pārziņāšanu un vadību uzņēmies vienības pr-ks Jānis Zuntaks. Ieejas maksu noteica 6 dol. no personas. Vienībā uzņemti divi jauni biedri — Tālivaldis Ķiķauka no Burlingtonas pie Hamiltonas un Zile Zichmane - Hadžinsa (Hodgins) no Toronto.

● Jaunatnes pulciņš Staburags 22. decembrī plkst. 8.30 vakarā Latviešu namā paredzējis Ziemsvētku balli.

● Visās latviešu ev.-lut. draudzēs 21. decembrī notiks eglītes vakari bērniem. Sv. Jāņa draudzē tas paredzēts pēc dievkalpojuma, kuŗš sāksies plkst. 11 dienā, ar Annas Kurses sakārtoto Ziemsvētku stāstu „Šai naktī Kristus piedzimis", kuŗu izrādīs svētdienas skolas audzēkņi, un bērnu apdāvināšanu. Šai sakarā vecāki lūgti ņemt līdz kādu dāvaniņu vismaz 1 dol. vērtībā. — Sv. Andreja draudzē eglīte notiks tūlīt pēc dievkalpojuma, kuŗš sāksies plkst. 3 pēcpusdienā. Pārrunāts režisora H. Miķelsona ar bērniem iestudēts svētku uzvedums, Ziemsvētku vecīša ierašanās, azaids un rotaļas. — Austrumu draudzes eglītes sarīkojums notiks plkst. 2 pēcpusdienā Barnaba baznīcā, kur arī iegriezīsies Ziemsvētku vecītis. Programmā svētdienas skolas bērnu un Ernas Ošiņas - Bērziņas klasiskā baleta skolas audzēkņu priekšnesumi un bērnu koŗa dziesmas A. Grigala vadībā.

● Latviešu baptistu draudze 21. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā rīko gadskārtējo Ziemsvētku ieskaņu mūziķā, piedalotīes baritonam Pēterim Geistautam, ērģelniecei Anitai Rundānei, jaunajam vijolniekam Arturam Jansonam un draudzes korim.

● DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem notiks 20. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā DV namā,, bet plkst. 7 vakarā turpat eglīte pieaugušajiem, kuŗā dalībnieki savstarpējās apdāvināšanās vajadzībām lūgti ņemt līdz kādu dāvanu vismaz 2 dol. vērtībā.

● TLB inženieŗu un tehniķu koŗa sanāksmē 17. decembrī plkst. 7 vakarā Latviešu namā inž. A. Kalns referātā runās par tematu „Toronto Dominion centra projekts".

● Latvisko paražu kopēji Burtnieki 28. decembrī plkst. 2.30 pēcpusdienā Latviešu nama pagrabālē rīko Ziemsvētku daudzinājumu.

Biskaps J. Rancāns guldīts zemes klēpī

IZCILĀ GARĪDZNIEKA UN POLITIĶA IZVADĪŠANA PĒDĒJĀ GAITĀ AR 1000 DALĪBNIEKIEM IZVĒRTĀS PAR VISU LATVIEŠU SĒRU DIENU

Var teikt, ka sēroja visa latviešu tauta, kad 6. decembrī Grand Rapidos ap 1000 bērinieku pēdējā gaitā izvadīja 83 gadu vecumā 2. decembrī mirušo Markopoles titulāro biskapu, Rīgas palīgbiskapu un ģenerālvikāru, Sv. Troņa asistentu, Rīgas garīgā semināra rektoru, Latvijas universitātes katoļu teoloģijas fakultātes dekānu, Latvijas visu Saeimu deputātu un pēdējo trīs Saeimu priekšsēža vietnieku un reizē ar to pēdējo oficiālo Latvijas valsts prezidenta amata pildītāju — Tautas balvas laureātu Jāzepu Rancānu.

Sirmais garīdznieks šāgada 4. maijā Grand Rapidos atskatījās uz 45 gadiem bīskapa amatā. Kaut svinības bija domātas šauros apmēros, tās tomēr izvērtās par it plašu un nozīmīgu notikumu ar vairāk garīdznieku un viesu piedalīšanos no daudziem latviešu centriem ASV un Kanadā. Drīz pēc šīm svinībām bīskaps sāka sagurt un, veselības stāvoklim pasliktinoties, viņu nakti uz 6. jūliju ievietoja Sv. Marijas slimnīcā. Slimniekam zaudējot samaņu, varēja jau rēķināties ar visļaunāko, bet bīskapa visumā spēcīgā ķermeņa kondīcija križi tomēr pārvarēja: 23. jūlijā viņš bija tiktāl atspirdzis, ka slimnīcu atstāja. Sākot ar 8. jūliju, bīskaps J. Rancāns pēc ražena darba ceļiena Sv. Annas klosterī Grand Rapidos un daudziem latviešu katoļu draudžu apciemojumiem ASV un Kanadā, kā arī vairākiem braucieniem uz Romu bija aizgājis oficiālā pensijā, lai bauditu pelnīto atpūtu. Pierādis pie nerimtīgas darbošanās, viņš tomēr arī tagad nevarēja turēt rokas klēpī, bet vienmēr atrada kādu darbu un pienākumus. Gan domādams par došanos atpūsties uz kādu kūrvietu pie Ņujorkas, viņš klusībā vēl loloja nodomu apciemot latviešu katoļticīgos Austrālijā. Taču visām iecerēm strīpu pārvilka atkārtota saslimšana, liekot 17. novembrī atkal ieņemt gultu slimnīcā, no kuŗas bīskaps vairs nepiecēlās. Īsi pirms nāves sirmo latviešu garīdznieku un politiķi vēl apmeklēja jaunieceltais Grand Rapidu katoļu diocēzes vadītājs bīskaps Breitenbeks, lietuviešu bīskaps Brižģis un no Vatikāna iebraukušais monsinjors Tuluba.

Aizgājēju no slimnīcas pārveda uz Sv. Annas klosteri, kur 4. decembŗa rītā bīskaps Breitenbeks vadīja rekviēma dievkalpojumu, bet dienu vēlāk Arsuloviča bēru namā aizlūgumu vadīja prelāts A. Grosbergs. Pēc tā notika vēl otrs aizlūgums par aizgājēja dvēseli prāvesta F. Hartrenda vadībā amerikāņu, lietuviešu, poļu un citu tautību katoļticīgajiem. Bija noorganizēts arī sēru konvents Korporāciju kopas locekļiem Latviešu biedrības namā, kur svētbrīdi vadīja Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes mācītājs K. Hermanis, bet pie bīskapa J. Rancāna dzīves un darba piemiņas runā pakavējās Amerikas latviešu katoļu apvienības pr-dis P. Daugavietis.

Piemiņas svinību kulminācija bija 6. decembrī plašajā Sv. Andreja katedrālē, kur sapulcējās vairāki desmiti amerikāņu un latviešu katoļu garīdznieku un ap 1000 izvadītāju.

Pie aizgājēja šķirsta stāvēja latviešu katoļu studentu un studenšu, vietējās Korporāciju kopas un skautu vadītāju goda sardze, bet pie Lacuanias sērās tītā karoga lakuāņu goda sardze. Sēru dievkalpojumu kuplināja dziedone Antonina Vaivode un Čikagas latviešu draudzes koris prāv. V. Čivzeļa vadībā. Lielo rekviēma dievkalpojumu vadīja Marketes bīskaps Salatka, asistējot lietuviešu bīskapam Brižģim un bīskapam Makkinejam, spredikoja monsinjors Arsulovičs, evaņģeliju latviešu valodā lasīja prelāts Dr. L. Vārna, bet uzrunu teica monsinjors K. Ručs no Beļģijas, uzsverot aizgājēja lielos nopelnus reliģiskā darba laukā. Dziļi iespaidīgs bija arī mons. Arsuloviča vēstījums par bīskapa J. Rancāna gaitām un darbošanos dzimtenē un trimdā. Nobeigumā visus baznīcēnus jo dziļi saviļņoja kopīgi nodziedātā Latvijas himna ērģeļu pavadījumā, kuŗa vareni atbalsojās plašajās katedrāles velvēs, bet jo vairāk, liekas, sērotāju sirdīs.

Pēc dievkalpojuma, kas ilga turpat divas stundas, izvadītāju ap 300 automašīnu gaŗā virknē devās uz Augšāmcelšanās (Resurrection) kapsētu pilsētas dienvidos, kur aizgājēju guldīja īpašajā bīskapu nodalījumā. Pirms nelaika atdošanas zemes klēpim kapsētas svētnīcā pēdējos atvadvārdus teica prelāts A. Grosbergs, tad gaŗa draudžu un organizāciju pārstāvju rinda: ALKA pr-dis P. Daugavietis, māc. J.Lazda (LELDAAs un prāv. A. Veinberga vārdā), korporācijas Lacuania seniors K. Znotiņš no Kanadas, LKSA Dzintars seniors O. Balodis, A. Jaunais (korp. Patria), J. Sproģis (korp. Talavija), J. Laucis (Grand Rapidu korporāciju kopa), S. Gabrāns (Latviešu katoļu apvienība Kanadā un Toronto latviešu katoļu draudze), K. Sventeckis (ALA), Dr. E. Upenieks (LNAK), prāv. N. Trepša (BATUN un Ņujorkas latviešu katoļu draudze), A. Grīnbergs (Grand Rapidu latviešu biedrība), A. Balodis (ASV un Kanadas DV valžu vārdā), E. Avots (latviešu skautu priekšnieka un skautu saimes vārdā), prāv. B. Baginskis (Čikagas latviešu katoļu draudzes, mariāņu tēvu, St. Paulas katoļu draudzes un vecākā prelāta V. Strelēviča vārdā), V. Strauts (Čikagas katoļu draudzes koris), prelāts Dr. L. Vārna (no Demoinas latviešiem), O. Jirgensons (Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudze, prāv. A. Justs (Filadelfijas un Vašingtonas latviešu katoļu draudzes), E. Lizlovs (Detroitas latviešu katoļu draudze), P. Drozds (Bostonas latviešu katoļu draudze), S. Kozulis (Milvoku latviešu katoļu draudze), A. Tīdemanis (DV apvienība Detroitā), A. Eversons (latviešu strēlnieku saime un LKIA ASV) un Dr. Z. Zadvinskis vietējo latviešu katoļu vārdā. Pax Romana vārdā runāja P. Kirsners un vairāki citi amerikāņu sabiedrības pārstāvji. Amerikas latviešu katoļu apvienības pr-dis P. Daugavietis sevišķu pateicību izteica Karmelītu māsu ordenim, kuŗu gādībā aizgājējs dzīvojis Grand Rapidos. Rakstveida līdzjūtības apliecinājumus bija sūtījuši Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs prof. Dr. A. Spekke, ALAs valdes pr-dis prof. P. Lejiņš, kādreizējais Latvijas finanču ministrs V. Bastjānis, Filadelfijas bīskaps Krolls un daudzi citi sērotāji ASV, Kanadā, Austrālijā un Eiropā.

Latviešu biedrības namā bija klāts bēru galds, kuŗu sarūpēja vietējās latviešu katoļu draudzes un Latviešu biedrības dāmu komitejas darbinieces. Bīskaps J. Rancāns bija Grand Rapidu latviešu biedrības goda biedrs. Viņa brāļa dēls paziņojis, ka aizdevuma zīmi biedrības nama iegādei, kuŗu bīskaps savā laikā iegādājies, kā ziedojums novēlēts biedrībai. Sēru azaidā sirmo latviešu garīdznieku un politiķi pieminēja ap 300 dalībnieku.

Valters Zirnītis

ALJAs 17. kongresa referents prof. Dr. Emanuels Nodels (pa labi), kas runāja par apspiestajiem okupētajā Latvijā (skat. rakstu LA 13. decembŗa numurā), sarunā ar Sniedzi Ruņģi, Rebeku Kīnu (Kean) un Andri Vizuli.

Foto: Aivars Ruņģis

Madrides raidījumi turpināmi

(Pārnesums no 1. lpp.)

kandidātiem palikuši tikai 2, pārējiem atteicoties. Valde par sakarnieku rietumu apgabalā apstiprināja H.Mindenbergu, bet vidienē J. Jauntirānu, nolemjot šo apgabalu sadalīt divās daļās un lūgt otras vadību uzņemties māc. V. Vārsbergu. ALAs valdes loceklis U. Kariņš veiktu sakarnieka pienākumus austrumu apgabalā, izraugot palīgus.

Valde saņēmusi latviešu biedrību sadarbības centra ieteikumu izdot rokasgrāmatu okupētās Latvijas apciemotājiem, lai tie labāk būtu informēti. V. Korsts no Čikagas savukārt iesūtījis ziņojumu, ka līnojā un vismaz 8 citās pavalstīs ar izglītības likumiem noteikts, ka bērniem jāmāca par dažādajām ASV iedzīvotāju tautībām, to kultūru un sasniegumiem ASV. Vairākas tautību grupas jau izdevušas attiecīgas mācību grāmatas, un arī latvieši to varētu veikt, ja būtu kāds, kas šādu grāmatu pārtulkotu latviešu valodā, saziņā ar izdevēju, par to saņemot atlīdzību. Pārrunu turpinājumā valde nolēma ierosināt nākošā gada rudenī Ņujorkā vai Čikagā rīkot kopīgu baltiešu informācijas darbinieku sanāksmi.

Septembrī uzsāktā līdzekļu vākšanas akcija ALAs darbībai devusi gandrīz 8000 dol., bet pirms divām nedēļām sāktajā akcijā ziedotāji pagaidām iesūtījuši ap 500 dol. Ar jauno gadu sāks kārtot Kultūras fonda akciju.

ALAs žurnāls iznāks divās krāsās, bet tā izdošanai nepieciešams aizņēmums 1500 dol. apmērā, kuŗu nolēma ņemt no autoru honorāru fonda. Kultūras daļas vadītājs J. Blumbergs norādīja, ka žurnāls varēs ne vien sevi uzturēt, bet dos arī atlikumu. No Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes materiāliem valde nolēma pārdot Latvijas ģerboni un dažus podus, bet vēlāk galīgi izlemt, ko darīt ar šīs izstādes eksponātiem.

Plašas pārrunas izraisījās arī par Latviešu apvienības Austrālijā iesniegtajiem ierosinājumiem Brīvās pasaules latviešu apvienības darbības aktīvizēšanai un uzlabošanai, kamēr valde vienojās debates turpināt nākošajā sēdē janvāŗa sākumā. I. Spilners ieteica BPLA paredzētos darbus sadalīt, katrai centrālajai organizācijai uzņemoties zināmus pienākumus atkarā no līdzekļiem un ģeografiskā novietojuma. Globāla informācijas centra radīšana pašreizējos apstākļos nebūtu praktiska, bet vācama informācija par apstākļiem okupētajā Latvijā. J. Blumbergs atgādināja, ka BPLA darbībai vajadzīgo līdzekļu iemaksa sadalāma citādi nekā līdz šim, jo Eiropa nespēj savu daļu samaksāt. Amerikas latviešu koŗu apvienība ieteikusi nākošos ASV latviešu dziesmu svētkus rīkot 1973. gadā Klīvlendā, soloties sūtīt vēlāk vēstuli ar tuvākiem paskaidrojumiem, kuŗa vēl nav saņemta. Brīvās pasaules latviešu apvienība saņēmusi protesta vēstules no Latviešu virsnieku apvienības prezidija un ASV DV zemes valdes, kuŗās izteikta nožēla, ka šāgada Tautas balva nav piešķirta kādam kaŗavīram, kas apbēdina bijušo cīnītāju saimi, jo šis gads izsludināts par kaŗavīru gadu. Līdzīga vēstule saņemta arī no bijušā valdes locekļa A. Bērziņa.

Kultūras daļas vadītājs J. Blumbergs ziņoja, ka t. s. Nopelnu stipendiju sacensība kā sekmīgākā ticības mācībā Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā balvu 25 dol. apmērā saņēmusi Maija Cera, bet 15 dol. Jānis Šperbergs, abi Mineapolē. Latviešu preses biedrības 25 dol. balvu kā sekmīgākais latviešu literātūrā savukārt saņēmis Andris Sīlis Ziemeļkalifornijā.

Kultūras biroja vadītāja V. Melngaile informēja, ka iznākusi pirmā ALAs skaņu plate ar aktieŗu ierunātiem latviešu literātūras darbiem.

Par ALAs amatpersonām kultūras fondā apstiprināja: par valdes locekli humānitāro un sociālo zinātņu nozarē P. Norvili, bet par referentiem B. Jēgenu un V. Klīvi; par valdes locekli tehnisko un dabas zinātņu nozarē J. Kļaviņu, bet par referentiem V. Osvaldu un A. Kromu; par valdes locekli rakstniecības un preses nozarē H. Tichovski, bet par referentiem O. Krātiņu un J. Bičoli; par referentiem tēlotājas mākslas nozarē I. Rumpēteri un E. Šturmu; par valdes locekli daiļamatniecības nozarē O. Grīnu, bet par referentiem A. Brastiņu un L. Kluci; par valdes locekli mūzikas nozarē B. Skulti, bet par referentiem A. Kalnāju un V. Stelpi - Dambrāni; par valdes locekli teātŗa mākslas nozarē P. Ozolu, bet par referentiem J. Neimani un R. Vītolu - Birzgali; par valdes locekli paidagoģijas nozarē A. Liepkalnu, bet par referentiem H. Kreiceru un I. Sili. Par valdes locekli ALAs sporta birojā izraudzīja T. Aldzeri.

Sēdes dalībniekus mājastēvi — korporācija Lettgallia — pacienāja ar pusdienām, bet no rīta ar kafiju un maizītēm.

—be

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NJUJORKA

● Latviešu preses biedrības rīkotajā Ērika Raistera un Karolas Dāles pēcpusdienā 7. decembrī Picadilly viesnīcas zālē bija ieradušies ap 100 apmeklētāju. Sarīkojumu ar klusuma brīdi atklāja LPB pr-ks V. Irbe, uzrunā norādot, ka abiem dzejniekiem bijušas daudzas kopīgas īpašības. Klausītājus ar referentiem iepazīstināja Rita Gāle. Par Karolu Dāli runāja Otto Bergmansons, par viņas dzeju — Zenta Liepa, par Ēriku Raisteru — Jānis Kadilis, par viņa darbiem — Jānis Bičolis, bet abu dzejnieku darbu deklamēja Rasma Raistere un Austra Šteinberga. Pēcpusdienas dalībnieki varēja noklausīties arī abu dzejnieku balsīs, uzņemtās skaņu lentē. Nobeigumā Ē. Raistera dzīvesbiedre Elvira ielūdza sarīkojuma dalībniekus pie sevis mājās uz kafiju.

● Tautas deju ansamblis Trejdeksnis 6. decembrī Jonkeru dievnama sarīkojumu zālē bija rīkojis 20 pastāvēšanas gadu atceri. Kā jaunie, tā vecie dejotāji rādīja savu māku tautas deju soļī. Sekojošajās kopigajās dejās un rotaļās vakars pagāja nemanot. Sarīkojumā bija ieradušies ap 80 pašreizējo un agrāko ansambļa dalībnieku.

POKIPSIJA

● Draudzes, kopā ar Pokipsijas latviešu biedrību rīkoto Latvijas dibināšanas atceres sarīkojumu 15. novembrī ievadīja ar Latvijas karoga ienešanu, kuŗam sekoja latviešu skolas audzēkņu pulciņš ar koroga standartiņiem rokās. Svētbrīdi vadīja māc. A. Anševics, klaviērpavadījumus spēlēja V. Anševica, uzrunu teica draudzes pr-ks G. Ozols, bet svētku runu — advokāts Ivars Bērziņš. Programmas daļā Daniela Kolca (Koltz) klaviērpavadījumā dziedāja soprāns Skaidrīte Prince. Latviešu biedrība bija rūpējusies par sekojošā saviesīgā vakara izkārtošanu. **E. L.**

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes svētdienas skolas absolventi izveidojuši teātŗa kopu režisora Artūra Rubeņa vadībā, kuŗa pirmoreiz uzstājās trīs izrādēs no 28. — 30. novembrim, sniedzot divus vienčēlienus — R. Blaumaņa „Pēc pirmā mītiņa" un A. Brigaderes „Čaukstenes". Visas izrādes bija labi apmeklētas.

J. E.

SANFRANCISKO

● DV apvienība Ziemeļkalifornijā 6. decembrī draudzes namā Sanfrancisko bija rīkojusi Ziemsvētku ieskaņu, kuŗu ievadīja māc. G. Knezs - Knezinskis ar svētbrīdi; sekoja Dainas Kanašēvicas deklamācijas. Turpinājumā Biruta Pluģe un Roberts Romanovskis dziedāja Ziemsvētku un tautas dziesmas, Sandra Adītāja sniedza baleta priekšnesumus. Nobeigumā ap 100 apmeklētāju pakavējās kopīgā azaidā un dejās.

Aicinājums Rīgas franču liceja skolotājiem un audzēkņiem

Laika tecējumā zūd daudzas vērtības, kuŗas nespējam vairs atjaunot. Jau pagājuši turpat 30 gadi, kopš beidza darboties Franču licejs Rīgā, viena no nozīmīgākajām Latvijas neatkarības laika vidējās izglītības mācību iestādēm. Gan sekojošajos svešu varu okupācijas gados liceja telpās turpinājās mācības dažu agrāko skolotāju vadībā, tomēr tas, kas bija raksturīgs Franču licejam—stiprs nacionāls gars un dziļa rietumu pasaules kultūras izpratne, nevarēja vairs brīvi izpausties.

Franču licejs uzsāka Rīgā darboties 1921. gada septembrī, samērā šaurās telpās. Bet jau nedaudzu gadu laikā skolēnu skaits strauji pieauga, un 1930. gadā licejs pārgāja uz jauncelti toreizējā Aristida Briana ielā, kur bija ievērotās visas modernās mācību iestādes prasības.

Tagad Franču liceja saime izklīdusi visā pasaulē, daudzi jau pievienojušies arī aizsaules pulkiem.

Eiropas latviešu 2. dziesmu svētkos Hanoverā pērn sapulcējās lielāks skaits Franču liceja skolotāju un absolventu, kas vienojās par Franču liceja absolventu biedrības izveidošanu. Priekšsēža pienākumus uzņemās Juris Leimanis (Fārnebogatan 29, Farsta — Stockholm, Sweden), priekšsēža vietnieces — Austra Liepiņa (34, Kingsmead Rd., London, S. W. 2, England), bet par pārstāvjiem citās trimdas zemēs izraudzīja: Vācijā — Annu Zemīti (584 Schwerte, Mühnkestr, 1a, West Germany), Austrālijā — Emīlu Dēliņu (Box 23, P. O. Kew, Vic. 3101, Australia), ASV — Eriku Carter (858 St. Clair, Costa Mosa, Calif., U.S.A.) un Bruno Šmitu (RT 3, Box 178, Pound Ridge, N.Y. 10576, U.S.A.). Kāds liceja absolvents laipni lūgts pieteikties pie priekšsēža par pārstāvi Kanadā.

Par pirmo un svarīgāko uzdevumu absolventu biedrības valde uzskata Franču liceja saimes apzināšanu, tādēļ aicina visus licejniekus iesūtīt pārstāvjiem savās zemēs šādas ziņas: 1) vārds, uzvārds, ev. dzimtas vārds; 2) kad beidzis liceju; 3) ģimenes stāvoklis; 4) tālākās izglītības gaitas; 5) kādi klases biedri zināmi trimdā; 6) kādi liceja saimes locekļi (skolotāji un audzēkņi) dzīvo tuvumā vai kuŗu adreses zināmas; 7) kādas fotogrāfijas no skolas laika saglabājušās; 8) vai ir ziņas par mirušajiem licejniekiem (vārdus un tuvākus apstākļus).

Absolventu biedrības valde lūdz arī skolotājus sniegt ziņas par savu darbības laiku licejā.

Tā kā 1971. gadā paiet 50 gadu kopš franču liceja dibināšanas, iecerēts publicēt īpašu piemiņas izdevumu. Sakarā ar to visi licejnieki lūgti nākt talkā ar ierosinājumiem šī izdevuma satura veidošanai, kā arī ar atmiņu tēlojumiem un rakstiem par liceja darbības laiku.

Laipni lūdzam nekavēties ar materiālu iesūtīšanu, lai būtu iespējams visus piemiņas izdevuma priekšdarbus paveikt līdz 1971. gada rudenim.

Franču liceja absolventu biedrības valde

Amerikas latviešu jaunatnes apvienības 17. kongresā Kalamazū rādītā apstrīdētā plakāta (skat. rakstu LA 13. decembŗa numurā) autors Andrejs Sebris (pa kreisi) izskaidro tā ideju Amerikas latviešu republikāņu apvienības Lansingas nodaļas priekšsēdim Ojāram Upatniekam (foto: Aivars Ruņģis). — Uzņēmumā pa labi: A. Sebŗa zīmētais plakāts (foto: O. Upatnieks).

KONKORDIJAS ZELMENIS 45 GADI

Šāgada 18. novembrī apritēja 45 gadi, kopš nodibināta konkordija Zelmenis, sākot darbības gaitas latviska akadēmiskā gara un vienības meklēšanā un latvisku studentu tradiciju veidošanā.

Kad nākošajā gadā pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas savas durvis atvēra Latvijas universitāte, daudzus studentus neapmierināja jau pastāvošās studentu organizācijas, un tie sāka dibināt jaunas, kuŗas būtu tuvas latviešu tautas garam un kultūrai. Tā 1924. gada 18. novembrī pēc valsts proklamēšanas gadadienas svinību akta Rīgā sanāca kopā 16 bijušo Priekuļu lauksaimniecības skolas absolventu un nodibināja L. U. studentu biedrību Zelmenis. Dibinātāji vairs nebija nepiedzīvojuši jaunekļi, bet jau brīvprātīgi kaujas laukus izstaigājuši viri, to vidū arī vairāki Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗi, bijušā Imantas pulka kaŗavīri un atbrīvošanas cīņu dalībnieki. Tā kā darbs ir viens no latviešu labākajiem tikumiem, par jaunās biedrības devīzi pieņēma: „Zelmenieši, darbā veidosim nākotni!" Divkrāsu nozīmes „zilszelts" izteica Zelmeņa augšanu un briešanu, kā arī solījumu „Godam un tēvzemei!"

Šie pieņemtās devīzes nozīmīgie vārdi un zelmeniešu draudzīgais sadzīves gars radīja uzticību un atsaucību jauno studentu vidū. Kaŗavīru vienības gars, drosme, izturība un darba tikums bija tie spēki, kas izveidoja Zelmeni par akadēmisku organizāciju latviskā garā un ar latviskām tradicijām, bet pašus zelmeniešus par nopietniem zinātniekiem, sabiedriska un politiska darba veicējiem.

Kad pie Latvijas universitātes nodibinājās pirmās konkordijas — Latviensis, Imantija un Valdemārija, ar pamattezi „Ja gribi latvis būt, dzīvo latvju garā!", zelmenieši saskatīja šo jauno akadēmisko organizāciju idejās tos pašus centienus kuŗus bija izraudzījuši par savas darbības mērķi tādēļ 1927. gadā pievienojās konkordiju saimei pieņemot četrkrāsu nozīmi „zaļš, balts, zils, zelts", kas simbolizēja četrus Latvijas apgabalus. Par krāsu devīzi kļuva „Darbam — zinātnei — godam — tēvzemei!"

Gadu tecējumā konkordija Zelmenis izveidojās par spēcīgu akadēmisku organizāciju kuŗas biedru skaits bolševiku iebrukuma laikā bija sasniedzis 182. Blakus plaši pazistamajiem Zelmeņa goda filistriem prof. Dr. J. Apsītim, prof. Dr. P. Kveldem un prof. Dr. H. Lācim auga jauno zelmeniešu zinātnieku saime — prof. Dr. E. Žubeckis, prof. Dr. J. Rācenis, Dr. E. Dambis u. c. Latvijas Saeimā bija zelmenieši A. Eglītis un D. Apīnis. Plaši pazīstami bija arī Lauksaimniecības kameras ģenerālsekretārs J. Saliņš, valsts meteoroloģiskā biroja direktors J. Barloti u. c. Komūnistu izdarītās masu deportācijas un otrs pasaules kaŗš izrāva daudz robu arī zelmeniešu rindās. Daudzi zelmenieši cīnijās atkal ar ieročiem rokās par Latvijas brīvību Latviešu leģiona vienībās. Daudzi palikuši dzimtenē, kur viens otrs vēl turpina zinātnisku darbu.

Brīvajā pasaulē nokļuvušie zelmenieši atjaunoja aktīvu darbību un sāka uzņemt jaunus biedrus. Daži jaunie zelmenieši jau ieguvuši pazīstamu vārdu zinātnieku aprindās, piemēram, goda filistri Dr. E. Šmits, prof. J. Peniķis Dr. rer. nat. P. Kupčs un krāsnesis prof. Dr. T. Šmits. Daudzi jaunie zelmenieši pēc pirmā akadēmiskā grada iegūšanas centīgi turpina studijas nākošā iegūšanai.

Konkordija Zelmenis 45. gadasvētkus ar svinīgu konventu atzīmēja 29. novembrī Mineapolē. Svinības ievadīja prof. Dr. E. Šmits ar svētbrīdi. Pēc seniora Edm. Ozola uzrunas akadēmisko runu teica Dr. rer. nat. P. Kupšs par tematu „Tumsonība". Svinības beidzās ar saviesīgu vakaru.

No Mineapoles akadēmiskās kopas Zelmeni sveica F. Dravnieks, bet no konkordijas Zinteniece Toronto grupas Daina Āpše. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši konkordijas Zinteniece seniore I. Siliņa, konkordijas Valdemārija seniors L. Neimanis un daudzi zelmenieši, valdemārieši un zintenieces, kuŗi paši svinības nebija varējuši ierasties.

Ieejot 46. darbības gadā, zelmenieši ar prieku var teikt ka sekojuši savai krāsu devīzei: „Darbam, zinātnei, godam, tēvzemei!"

E. O.

Konkordijas Zelmenis 45 gadu jubilejas konventa dalībnieki 29. novembrī Mineapolē: priekšā no kreisās — goda filistrs prof. Dr. E. Šmits, Mineapoles kopas seniors J. Vāpe, centrālā prezidija kasieris A. Gailis, seniors E. Ozols, viceseniors V. Ravovskis, goda filistrs Dr. P. Kupčs un bijušais seniors Dr. A. Vītiņš.

Foto: A. Zaķis

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (viļņi 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 787-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskapa A. Lūša svētrunu virstematsrudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

21. decembrī Ziemsvētku dievkalpojums bērniem un pieaugušiem, pēc tā svētdienas skolas uzvedums un bērnu apdāvināšana.

24. decembrī pl. 5 un 7 vakarā Ziemsvētku dievkalpojumi.

25. decembrī pl. 11 dienā Ziemsvētku dievkalpojums.

Māc. Ā. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

21. decembrī pl. 3 pēcpusdienā eglītes dievkalpojums bērniem, pēc tā eglītes sarīkojums baznīcas zālē ar bērnu teātri, Ziemsvētku vecīti, azaidu un rotaļām.

24. decembrī pl.7 vakarā Ziemsvētku dievkalpojums, dziedās draudzes koris.

25. decembrī pl. 10 rītā Ziemsvētku dievkalpojums.

31. decembrī pl. 7 vakarā Vecgada dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

21. decembrī pl. 2 pēcpusdienā Ziemsvētku eglīte bērniem baznīcas augšzālē.

24. decembrī pl. 7 vakarā Ziemsvētku dievkalpojums.

31. decembrī pl. 7. vakarā Vecgada dievkalpojums.

BRAMPTONA

25. decembrī pl. 1.30 dienā Ziemsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

20. decembrī pl. 6.30 vakarā svētbrīdis Ziemsvētku ieskaņai svecīšu gaismā draudzes koŗa izpildījumā, diriģente A. Skudra - Kārkliņa.

21. decembrī pl. 11 dienā dievkalpojums; pēc tam baznīcas sarīkojumu zālē svētdienas skolas Ziemsvētku uzvedums „Svētvakarā".

24. decembrī svētvakara dievkalpojumi: pl. 5.30 vakarā dziedās draudzes meiteņu ansamblis Dzintars; pl. 7 vakarā dziedās draudzes koris.

25. decembrī pl. 11 dienā Ziemsvētku dievkalpojums.

MONTREALA

Draudzē kristīti: Tamara Rita Spūrmane, Jāņa un Izoldes, dz. Mucenieces meita; Indra Elizabete Paleja, Andŗa un Dzintras, dz. Jānfelde, meita; Gina Nataša Kipara, Jēkaba un Alises, dz. Trudo (Trudeau) meita.

24. decembrī pl. 7.30 vakarā Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums, ērģeļu solo Andrejs Vītols.

25. decembrī pl. 9.30 rītā dievkalpojums angļu valodā; pl. 1.30 dienā dievkalpojums.

28. decembrī pl. 1.30 dievkalpojums.

31. decembrī pl. 8 vakarā Vecgada dievkalpojums ar dievgaldu.

1. un 4. janvārī dievakalpojuma nebūs.

11. janvārī pl. 1.30 dienā Zvaigznes dienas un strēlnieku kauju atceres dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

21. decembrī pl. 3 pēcpusdienā draudzes eglīte skolotāju institūta telpās.

24. decembrī pl. 6 vakarā Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums.

28. decembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums ar dievgaldu.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

17. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā TLB inženieŗu un tehniķu kopas sanāksme. Inž. A. Kalna referāts: Toronto „Dominion Centre" projekts.

20 decembrī — pl. 3 pēcpusdienā DV Toronto nodaļas rīkotā bērnu eglīte DV namā; pl. 7 vakarā eglītes pieaugušajiem.

21. decembrī — pl. 3 p.p. Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā: A. Rundāne, P. Geistauts, A. Jansons (vijole) un draudzes koris.

22. decembrī — plkst. 8.30 DV namā Staburaga Ziemsvētku balle.

28. decembrī — pl. 2.30 Latviešu nama pagraba zālē latvisko paražu kopēju „Burtnieku" Ziemsvētku daudzinājums.

31. decembrī—pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā

31. decembrī — pl. 8 vakarā Jaungada sagaidīšana DV namā.

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studenšu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Broadview Ave.

17. janvārī — pl. 7.30 Latviešu namā Mednieku un makšķernieku kluba „Zaķu balle".

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Vlesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

25. janvārī — pl. 5 pēcpusdienā Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma atceres: akts un R. Blaumaņa lugas „No saldenās pudeles" izrāde H. Miķelsona režijā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

18. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja baznīcā Sv Andreja ev.-lut. draudzes koŗa 18. gadskārtējais garīgs koncerts ar simfoniska orkestŗa piedalīšanos.

Pētīšanas darbs 30 gadu par vēlu

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (19)

Kelovnā dzīvojošais K. Lejiņš saka, ka nokavēti daudzi gadi, kopš vajadzējis sākt latviešu pionieŗu dzīves pētīšanas darbu Albertas provincē. To vajadzējis darīt tad, kad vēl bijis iespējams satikt Džonesu, Cenu un citus tā laika latviešus, kas tagad visi jau miruši. Kā lai tagad iegūst pilnīgākas ziņas par to, kā aizritējusi pirmo latviešu iecelotāju dzīve Kanadā?

K. Lejiņš vēl sastapis Mārtiņu Cenu (Zēna), kas jaunieceļotājam palicis atmiņā kā zīmīga personība. Par viņu K. Lejiņš stāsta:

— Interesantākā figūra šai „bilžu" galerijā man šķita Mārtiņš Cena, Džonesa svainis, kas Latvijā bija tautskolotājs. Nevarēdams saprasties ar vācu tautības mācītāju, kuŗš maisījās skolu lietās, Cena pameta skolotāja darbu un iestājās jūrskolā, kuŗu pabeidza ar tālbraucēju kapteiņa diplomu un uzsāka jūrnieka gaitas, kas viņu noveda Amerikā.

Darbodamies Latvijā par skolotāju, Cena iepazinās ar mūsu pirmajiem kultūras un izglītības darbiniekiem — Fr. Brīvzemnieku, T. Zeifertu, Ād. Alunānu un citiem. Zēna gados viņš vēl savām acīm bija redzējis Dinsbergu Ernestu. Ādolfs Alunāns aicināja Cenu darboties viņa teātrī, bet no tā nekas neiznāca, jo Alunāns lika saprast, ka par šādu labvēlību Cenam pienāktos pienācīgi krogū uzstāties. Mārtiņš Cena aktīvi piedalījās arī Rigas latviešu biedrībā un zināja daudz interesanta stāstīt par šo latviešu „Māmuļu".

Kad jūrnieka gaitas apnika, Cena tās izbeidza Ņujorkā, kur priekšā jau atradās viņa nākamais svainis. Arī Cena piedalījās atturības biedrības „Auseklis" dibināšanā Ņujorkā. Kad Džoness aizgāja dzīvot uz Kanadu, viņš aicināja arī Cenu še apmesties uz dzīvi, sākumā Medisinhetā, vēlāk Salu ezera tuvumā, kaimiņos savam svainim. Abu svaiņu attieksmes tomēr nebija sevišķi draudzīgas. Zīberga avīzē viņi viens otru pat pamatīgi „apstrādāja", ka Zībergs atteicās turpmāk šāda satura rakstus savā laikrakstā ievietot. (Šīs attiecsmes bija vērojamas kāda nezināma autora polemiskos rakstos pret Džonesu, un tikai K. Lejiņa informācija tagad atklāj, kas bijis šo rakstu iesūtītājs. — O. A.).

Kad pēc otra pasaules kaŗa Kanadā saradās latvieši no Vācijas un dibināja savu apvienību, Mārtiņš Cena bija pirmais veclatvietis, kas tajā iestājās par biedru. Šo soli atzinīgi novērtēja toreizējais apvienības priekšnieks — dziedonis Mariss Vētra, pateikdamies Cenam par personīgi rakstītu vēstuli. Minams arī tas, ka Cena daudz rakstīja kanadiešu presē, lai mēģinātu parādīt komūnisma īsto seju. Viņš mira 1952. gadā, īsi pirms 80. dzimšanas dienas.

Savos atmiņu stāstos Mārtiņš Cena bieži piemīnēja arī savu Medisinhetā pavadīto laiku, kur līda līdumus, iekopa laukus un audzēja lopus, bet pavisam maz runāja par laika posmu Salu ezera apkārtnē. Viņš bija izveidojies par labu būvgaldnieku un kādu laiku strādāja kopā ar otru latvieti — Puriņu, tiekot pat pie zināmas turības. Edmontonā Cenam piederēja 4 mājas. Tad viņam piedāvāja iekoptu lauksaimniecību, pēc kuŗas, paša vārdiem runājot, viņš ilgojies visu mūžu. Tā viņš pret šo lauksaimniecību iemainīja visas četras mājas. Nāca tomēr „krachs", jo izrādījās, ka lauksaimniecības zeme ir mazvērtīga, ar pavisam plānu augsnas virskārtu. Tai pašā laikā arī kritās kviešu cenas. Viņš visu pazaudēja un sāka atkal dzīvi no gala. Materiālajā ziņā vislabāk veicās viņa kādreizējam „kompanjonam" Puriņam, kas no būvgaldnieka ar laiku bija kļuvis par veikala īpašnieku. Vecums tomēr salauzis arī Puriņu, bet viņš esot pēdējais vēl dzīvais no vecās latviešu saimes.

Lai še minēti arī citi, Magnolijā dzīvojoši latvieši — Lejasmeieri, Deičmaņi, Kuplie, Ozoliņš. Pēdējais vadīja vietējo pasta nodaļu un savu „generalstore" veikalu. Rokfordbridžā dzīvoja Zariņi, Teibes un Džonsoni. Attālums starp šīm vietām bija niecīgs, tādēļ tās var saukt par vienu Salu ezera koloniju. Vēl jāpiemin, ka Magnolijā spredikojis baptistu mācītājs Burze. Te darbojās arī rosīgs kurzemnieks Vilis Teibe. kas atbrauca gados jauns no Ances pagasta, Ventspils tuvumā. Vietējie viņu sauca par Bilu. Dažādi izmēģinjies ar darbiem, Teibe uzsāka kopā ar Zariņu lauksaimniecību, tad pārcēlās uz Edmontonu, kur būvēja mājas un atvēra veikalu, bet neviens pasākums nesekmējās. Ap 1950. gadu viņš izdeva šapirografētu žurnālīti „Strautiņš tuksnesī", kas tai pašā gadā apstājās, jo Teibe saslima. Magnolijā dzīvoja vēl īpats cilvēks, vārdā Brikainis, kas kādreiz izdeva reliģiska satura žurnālu „Jaunā Misija". —

Tik daudz informē K. Lejiņš par Mārtiņu Cenu un dažiem citiem latviešiem. Viņš vēl norāda, ka bez jau minētajiem, Salu ezera apkārtnē dzīvojuši arī latvieši Treiji, Burtlevičī, Nachtigali, Ķēķi, Mucenieki un Dīringi. Visi šie kādreizējie pionieŗi jau miruši. Tagad darbojas viņu trešā paaudze, kuŗa latviski vairs nerunā un sevi apzīmē par „pilntiesīgiem kanadiešiem". Tas, liekas, izskaidrojams ar to, ka latvieši savā starpā precējās ļoti maz, bet, izvēloties citas tautas dzīves partneŗi, tēvu un māšu tradicijas atmestas un vēlāk pat piemirstas. To ievērojot, ar bažām jāvēro, ka mūsu pašreizējās trim das jaunā audze arvien vairāk sāk ievirzīties tai pašā ceļā, pa kuŗu no latvietības aizgāja pirmo latviešu iecelotāju pēcnācēji, zūdot savai tautai.

Tā laika stāvokli labi ilustrē kāda latviešu izcelsmes kanadiešu vēstule, kuŗam lauksaimniecības organizācija The United Farmers of Alberta bija uzdevusi atbildēt lūgtajai izziņai par latviešu stāvokli Entvistlē, Salu ezera apkārtnē. Viņš raksta — protams, angļu valodā:

„Pirmie latviešu iecelotāji jau sen visi miruši. Viņu bērni izkliduši pa Albertas un citām provincēm, devušies arī uz ASV. No vēsturiskā viedokļa tagad ir 30 gadu par vēlu, lai izsekotu šim procesam. Šo iecelotāju bērni ir sajaukušies ar citām etniskajām grupām, un latvietība ir izkususi lielajā Kanadas mozaīkā. Lai ilustrētu šo stāvkli, lai man atļauts pastāstīt, kas noticis ar manu paša ģimeni. Es apprecējos ar holandiešu meiteni, dzimušu Albertā. Mums ir divas meitas un dēls. Viena meita apprecējās ar ungāru, otra ar ukraiņu izcelsmes puisi. Mūsu dēls apprecējās ar meiteni, kuŗas māte ir norvēģiete, bet tēvs soms. Kas noticis ar manu ģimeni, tas pats noticis ar citām latviešu ģimenēm. Kopš mans tēvs un māte miruši (1945. un 1955. gadā), nesmu dzirdējis latviski neviena vārda. Tagad vairs nespēju latviešu valodā pat sarunāties. Dažī mani radi no mātes puses apmetās uz dzīvi Andoverā, Masačuzetā, ASV. Pirms gadiem 50 manai mātei bija dzīva sarakstīšanās ar Frici Sanderu (kādreizējo vācu valodas lektoru Harvarda universitātē, kas sarakstījis angļu valodas pašmācības grāmatu iecelotājiem. — O. A.). Nav šaubu, ka arī viņa bērni ir izklīduši pa šīs zemes lielajiem tāļumiem..."

Tā raksta kādreizēja Salu ezera apkārtnes latviešu kolonista dēls, labi parādot latviešu likteni Albertas provincē. Viņa vēstule skaidri liecina, ko nozīmē aiziešana no savas dzimtenes. Reizē tā ir nopietns brīdinājums mūsdienām, taču visas pazīmes liecina, ka tas paliks nesaklausīts un nesaprasts, ka arī latviešus, kas iecelojuši pēc otra pasaules kaŗa, viņu dēliem un meitām dzīvi saistot ar cittautiešiem, piemeklēs tas pats liktenis, kas tikpat kā izgaisinājis pirmo latviešu iecelotāju pēdas Kanadā.

Vēl piezīmējams, ka 1947. gada 16. februārī Edmontonā nodibināja latviešu biedrību Imanta, kuŗa pulcināja ap 200 pilsētas un tuvākās apkārtnes latviešu. Tās valdes priekšsēdis bija Kārlis Dobelis, vicepriekšsēdis F. Janitēns, sekretāre V. Bakera un kasieris J. Toms, dzejnieces Veltas Tomas tēvs, kas Kanadā no Latvijas iecelojis trīsdesmitajos gados, tāpat kā Dobelis, kuŗš ieradās 1927. gadā. Šī biedrība vāca ziedojumus bēgļiem Eiropā. K. Dobelis, paklausot vairāku darba grupu aicinājumam, 1948. gadā veica daudzu tūkstošu jūdžu gaŗu ceļojumu, apmeklējot latviešu mežniekus, zeltračus, dzelzceļa strādniekus un mājkalpotājas Kanadas rietumos un Ontario provincē, bet tie jau bija jaunieceļotāji pēc otra pasaules kaŗa. Šai braucienā K. Dobelis pārliecinājās par centrālas latviešu aprūpes organizācijas nepieciešamību. Šo domu viņš arī īstenoja un jau tā paša 1948. gada 25. septembrī nodibināja Kanadas latviešu nacionālo apvienību, par kuŗas priekšsēdi viņu ievēlēja.

Izdevies vēl uziet, ka viens no šai rakstā apskatītās apkārtnes turīgākajiem latviešiem bijis inženieris Fricis Mucenieks, kas darbojies vietā, kuŗu oriģinālā raksta Grainers Packing Plant.

Osvalds Akmentiņš

Ģenerāļa Goppera fonda jaunās markas, kuŗas zīmējis Otto E. Markēvics (Ņujorkā). — „Runāsim latviski" atgādina, aicina un lūdz marka ar latviešu tekstu, aicina runāt latviski latviešu tautas dzīvības vārdā, jo — „tautas valoda ir tautas dzīvība" (K. Kundziņš, sen.). Tieši pirms 100 gadiem Kronvalda Atis Vidzemes skolotāju konferencē Turaidā savukārt teica, ka „valoda ir tautas kauli un asinis", tā ir „dvēseles laipa". Arī pašreiz daudz runā par latviešu tautas dzīvības jautājumiem. Pirmais un nozīmīgākais, ko varam darīt tās sargāšanai, ir iemācīt jauno paaudzi latviski runāt, latviski lasīt un latviski rakstīt. Fonds aicina šo pienākumu atgādināt, lietojot uz aploksnēm šo marku. — Markai ar angļu tekstu izraudzīts uzraksts „Do not forget Latvia". Tikai Latvijas robežu apveids vien neparāda tās atrašanās vietu. Šāgada markā māksliniekam labi izdevies parādīt Latviju kopā ar Eiropas kontūrām, nepārprotami parādot, ka Latvija pieder pie Eiropas. Šī marka ir labs Latvijas vārda atgādinājums, tādēļ ieteicams to jo plaši lietot sarakstē.

Bostonā izdotā laikraksta „Amerikas Vēstnesis" galva. Šī avīze iznāca no 1896.—1921. gadam un savās slejās dokumentējusi samērā daudz ziņu par pirmajiem latviešu iecelotājiem Kanadā.

Foto: O. Akmentiņa archīvs

LIELIE UN MAZIE TIĢERI

(Pārnesums no 3. lpp.)

izgāž savu varonību, naktis sievietes tvarstīdams.

Autors savos darbos lietas un notikumus sabiezina un, kā par viņu saka, pareizina vairākiem skaitļiem. Kāpināts ir viņa rakstīšanas prieks, kuŗam viņš nododas kopš 21 gada vecuma. Tāpat kāpināts bija viņa pārsteigums, uzzinot, ka kāds viņa darbs, pirmais, uzņemts Eiropas teātŗu repertuārā. Par šo jauno bruklinieti saka, ka viņš, savā drudžainajā rakstīšanas priekā pamezdams juristu skolu, tālu aizskrējis priekšā saviem laika biedriem modernajā drāmā.

Lai cik ātrs ir skrējiens radīšanas priekā un daudzskaitļu reizinājumā, „Tīģeri" skatot, mēs redzam daudz pazīstamu vaibstu. Te, tur — arvien nāk pretī kāds, kam pārbaudījumā nav veicies, vai kas saņēmis zemu atzīmi, bet domājis, ka viņam nācies vairāk... Visos šņāc kāds tīģeris. Tas var būt gatavs uzbrukumam.

Laimonis Siliņš ar partneri Brigitu Siliņu Bena un Glorijas lomās ļāvušies vairāk komikas nekā traģikas straumei. Visvairāk tas sakāms par komēdijas formu. Pārejas ir negaidīti straujas, no vienas frazes uz otru, kuŗai katrai sava krāsa. Vietām abi lieto tā saukto „stafetes skrējiena" dialogu, tas ir: viens, vezdams teikumu, bez pauzes liek otram turpināt. Brigitai Siliņai šis skrējiens ir gausāks. Bet to pieļauj viņas sievišķīgi neapaļotais lomas traktējums. Naivo mīlīgumu tēlotāja nezaudē pat briesmu brīžos. Tā vien liekas, ka maiss viņai uzmests galvā nekur citur, kā pie plīts, pavārgrāmatu lasot. Bet autora nodoms ar to kāpināts. Mīlīgā būtne arī būs tīģeris un vienreiz nedēļā dosies krāpt savu vīru, par to, ka viņš, reprezentātīvā vietā sēdēdams, griež papīra virigus un sauž. Tēlotāja savā skatuviskajā būtībā ir pretstatā Bena tēlotājam. Cik L. Siliņš griezieniem un vēzieniem lomas pirmajā daļā līdz valodas kursa sākšanai iet brāzmaini, tik B. Siliņa atslābina viņa brāzmainību lomas otrā daļā. Glorija varētu būt tempam par labu aktīvāka un pašpārliecinātāka, jo tīģeris nu ir pataisīts par kucēnu. Šīs lomas nianses palikušas neizgaismotas.

Jau minētais abu tēlotāju saspēles vieglums vien ir vērts, ka Sanfrancisko teātrinieki brauc pie citiem latviešiem ar izrādi.

Iespējams, ka šisgalam taisnība. Skatot kādu gleznu vai teātŗa izrādi, ne vienmēr jāmeklē kaut kam definīcija: kāpēc, ko tas nozīmē? Pēc viņa domām, skatītājs, tā darīdams, kaut ko sev nolaupa, kaut ko sev paliek parādā. Latviešu skatītājs ir jautātājs, paskaidrojumu gaidītājs, bet neganti prasīgs ņēmējs. Arī šo īpašību dēļ vērts pie latviešiem ciemos braukt.

SV. KATRINAS

31. decembrī — pl. 9 vakarā Jaungada sagaidīšanas balle Beacon Motor hotelī, Queen E., lielceļa malā. DV Sv. Katrīnu nod. vanadžu kopas sarīkojums.

„Veclatvieša" Puriņa mājās 1950.gadā viesos saradušies kaimiņi un jaunie iecelotāji, kuŗi tai laikā aristrādāja augļu dārzos. Pa kreisi K. Lejiņš, 3. no kreisās — Puriņš,priekšā sēž M. Cena, aiz viņa Lejasmieiere.

Foto: O. Akmentiņa archivs

Janīna cīnās ar ūdeni . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

kliedzās „mado!", un kauss ceļoja pie nākošā. Neesmu nekad trauku ūdeni dzēris, bet domāju, ka pēc tā apmēram garšoja šis salinieku dzēriens. Kad biju iztukšojis jau astoto kausu un bļoda izrādījās tukša, cēlāmies un bez mazākā iespaida galvā devāmies atpakaļ uz viesnīcu.

Nakti sapņoju, ka Piecīši sniedz speciālas izrādes tūristiem par vienu dolaru no galviņas un Janīna, iebridusi jūrā, mēģina izvilināt bruņurupučus, bet parādās tikai viens un lūdz, lai viņa vairs nedzied.

Visai samiegojušies, nākošajā rītā atvadījāmies no viesmīlīgās viesnīcas un lidojām ar divmotorīgu lidmašīnu atpakaļ uz Nandi, jo mums vienkārši pietrūka dūšas vēlreiz aizvadīt 4½ stundas, kratoties pa salas „ceļiem". Pēc pusstundas lidojuma pāri džungļiem, kur mazos klajumos bija redzamas simetriski sastādītas iedzimto būdiņas, nolaidāmies saules apspīdētajā Nandi lidlaukā, kur tūlīt jutāmies kā trokšņainajā Čikagā: tas bija pilns amerikāņu tūristiem, kuŗus jau dzirdējām pa gabalu. Bijām priecīgi, kad iekāpām Jaunzēlandes gaisa satiksmes sabiedrības lidmašīnā, kuŗā viss klusinātos toņos, kā jau tas angļu iespaidā audzinātiem cilvēkiem pienākas.

Lidmašīnai paceļoties, mājām ardievas Fidži salai, šauboties, vai kādreiz tādu vairs redzēsim, jo laikraksti jau trekniem burtiem ziņoja, ka amerikāņi še nākošajā gadā cels jaunu 75 milj. dolaru centru ar golfa laukumiem, peldbaseiniem, modernām tūristu mītnēm un visiem pārējiem Amerikas ērtības atribūtiem, kuŗi noteikti arī šo salu pārvērtīs par mazu Havaju.

Alberts Legzdiņš

Melburnā, 5. decembrī

IZĪRĒJAMAS
DZIVOKLIS II STĀVĀ
(trīs istabas un vannas istaba)
Parkošanas iespējas.
Zvanīt Toronto 465-9423

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

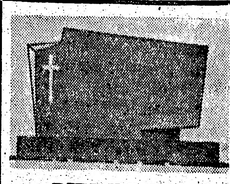

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
426 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās.

Ziemsvētku eglītes
Cērtiet paši sev svaigas Ziemsvētku eglītes saimniecībā pie Dryadale! Brauciet par 400. lielceļu līdz 89., nogriežaties pa kreisi Cookstown Road 1/2 jūdzi līdz pirmajam asfaltētam ceļam dienvidos. Tikai nedēļas nogalēs. Tālruņi: 633-0371 vai 444-9159.

rkas, kuŗas zīmējis Otto E. Markē-
ki" atgādina, aicina un lūdz marka
iki latviešu tautas dzīvības vārdā, jo
(K. Kundziņš, sen.). Tieši pirms 100
olotāju konferencē Turaidā savukārt
asinis", tā ir „dvēseles laipa". Arī
s dzīvības jautājumiem. Pirmais un
rgāšanai, ir . iemācīt jauno paaudzi
ki rakstīt. Fonds aicina šo pienāku-
o marku. — Markai ar angļu tekstu
tvija". Tikai Latvijas robežu apveids
āgada markā mākslinieka labi iz-
as kontūrām, nepārprotami parādot,
arka ir labs Latvijas vārda atgādi-
etot sarakstē.

IZĪRĒJAMAS
DZIVOKLIS II STĀVĀ
(trīs istabas un vannas istaba)
Parkošanas iespējas.
Zvanīt Toronto 465-9423

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

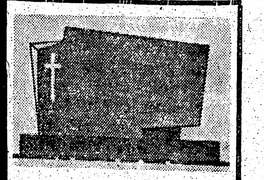

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un
eiropiešu meta

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos
māju remontus
iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas
cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto
769-8280.

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDIŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās ēkās mājās.

eglītes
eglītes saimniecībā pie Drys-
9., nogriežaties pa kreisi Cooks-
n asfaltētam ceļam dienvidos.
3-0371 vai 444-9159.

LATVIEŠU NAMS
491 College ielā, Toronto 4
RIKO
Jaungada sagaidīšanu
31. dec. pl. 8.00 vakarā
Galdiņi rezervējami pie nama pārvaldnieka vai pa tālruni
922-2931

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!
DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznākusi
Aleksandra Tomsena
Cilvēcības vārdā
Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autora ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kuŗš II pasaules kara laika beigās, darbodamies Berlinē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunigos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu paligārsti Oliti Priedi, kuŗas nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Oliti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuznecova lieciba brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Gilti iesieta 344. l.p.p. **Cena $8.50.** Grāmatnīcām atlaide.

GRĀMATAS JAUNATNEI UN BĒRNIEM

ABC — MĒS KRĀSOJAM. Krāsoj. grāmata	$1.25
Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām.	1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka	2.40
GAĻĀ PUPA. Bilžu grāmata	1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS	4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām	4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA	3.80
KAS TAS TĀDS? KĀ TAM VĀRDS? Bilžu grāmata	$1.50
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS	2.80
— RŪĶU PASAULES CEĻOJUMS	3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI	3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata	2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol.	2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas	2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata	1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem.	4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns	3.00
Stāraste Barvika M., PINTIĶU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām	2.80
Šīmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām	3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām	4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzena illustrācijām	4.00
— TINCIS	5.30
— KRIKSIS TRĪMDĀ	3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ	3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI?	1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS	1.50
— REZGALĒ BĒRNU SVĒTKI	3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS	3.80
Pētersons H., SVEIKI, VĀVERĪT!	3.50
Scarry R., KĀ TO SAUC (Latviski un angliski)	6.00

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.
Pieprasiet DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketsāli sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai
no plkst. 6 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Pretī Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

DANFORTH — LOGAN
IZĪREJAMAS
2 istabas ar vai bez mēbelēm, ar virtuves lietošanu.
Zvanīt 463-8527, Toronto.

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

Kas ir pats labākais glāzē?

ACADIAN
Kanadas labāko alkoholisko dzērienu suga
RUMS — Acadian „SEVEN SEAS" balts, gaišs, tumšs.
DŽINS — Acadian „DE LUXE"
VODKA — Acadian „DE LUXE"
ACADIAN vienmēr PIRMAIS izsmalcināto alkohola lietotāju sarakstā.
(Tāpat pirmais Ontario L.C.B.O. veikalu sarakstā).
ACADIAN DISTILLERS, BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom.	$4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom.	$4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom.	$5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons	$4.00
Leonīds Slaucītājs 70	$2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd.	$10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
Dr. N. Vīksniņš — Latvijas vēsture jaunā gaismā	$8.00
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju	$6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmeši, dzej.	$2.00
Ā. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas	$10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer.	$12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
J. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
L. Zariņa — Sarkanā migla	$7.50
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
R. K. Masijs — Nikolajs un Aleksandra	$9.00
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.80
Dr. Kiršteins — Kaliet sirdis akmeņi, brāļi	$5.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freinats — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukšķāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai svaniet Tālr. 921-7121
DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

Viņa Ekselence
Biskaps
Jāzeps Rancāns
dzimis 1886. gada 25. oktobrī Latvijā,
mirīs 1969. gada 2. decembrī ASV.
Apbedīts 6. decembrī Grand Rapidos.
Par mūžībā aizgājušo ganītāju dziļi sēro
KANADAS LATVIEŠU KATOĻU APVIENIBA

Mūsu mīļā māmiņa un vecmāmiņa
Anna Graikste, dzim. DZĒRVE
dzimusi 1894. gada 21. septembrī Kalētu pagastā.
mirusi 1969. gada 10. decembrī Toronto.
Viņu mīļā pieminā paturēs
dēls, meitas, vedekla, znoti un mazbērni
Gan mīlestībā klusi par Tevi as'ras birst,
Ko ar Tev' zaudējusi, to sirds vairs neaizmirst.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

LATVIJAS KARTES
$22.00
Grāmatā ir visas Latvijas kartes mērogā 1:200.000 — mājas, ceļi, to garumi, meži, ūdeņi, arī spec. Rīgas, Jelgavas, Liepājas un Daugavpils plāni. Pielikumā 14 kartēs redzama visa Igaunija (arī salas, Narvas apgabals, Peipusa ezers) mērogā 1:300.000; grāmatā 346 lpp., iesieta.
Dabūjama
DV GRĀMATNĪCĀ —
491 College St., Toronto 174, Ont.
Piezīme:
Iepriekš samaksātām grāmatām pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

JAUNGADA SAŅEMŠANA
DV NAMĀ
31. decembrī, pl. 8.00 vak.
Ieeja $6.00 no personas.
Biļetes un galdiņi rezervējami, zvanot 465-5225.

JAUNATVĒRTS
Gaumīgas dāvanas, mērenas cenas un laipna apkalpošana jūs gaida
CRYSTAL SHOP
1178 Kennedy Road, Scarboro (2 bloki ziemeļos no Lawrence Ave. E., pretim „Bad Boys")
Īpašniece: Waltraut Voelker
(agrāk Hamburg Centre—Danforth Ave.)
Sakarā ar atklāšanu par katru pirkumu kristalla pelnu trauks $7.50 vērtībā par brīvu.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU SAVĀKŠANU
Atkritumu savākšanu neizdarīs
ZIEMSVĒTKU DIENĀ
OTROS SVĒTKOS
JAUNGADA DIENĀ
Savākšanu izdarīs nākošajā rēgulārajā savākšanas dienā.
H. F. Atyeo, pils. inžen.
Ielu komisārs

Nupat iznākušas skaņu plates
LATVIEŠU KARAVĪRU DZIESMAS Nr. 4
Mono $6.00 Stereo $6.50

Saturā:
Ejam mēs, latviešu zēni!
Apģērb mani ar kareivja formu
Kāda runa, Mārtiņ!
Urlaubšeine!
Dzeltenie bērzi
Brūnacīte!
Uz austrumiem
Kur kviešu druvas līgo
Div' dūjiņas gaisā skrēja
Gaujas krasts
Divi bija, divi bija
Puisēns meitenei teica šķiršanās
Liepās satumst
19. divizijas dziesma

VELTE LATVIEŠU BĒRNIEM, jaunākajai paaudzei
Mono $5
Saturā: Divas raidāmugas ar latviskām dziesmām un rotaļām.
Piedalās Toronto latviešu pamatskolas un ģimnazijas audzēkņi.
Ziemsvētku mūzika un dziesmas ***Plates cena $7.00***
Piedalās: Sv. Andreja draudzes jauktais koris, DV vīru koris Kanadā, Toronto bērnu koris, stīgu orķestris un solisti. Kopskaitā 150 dalībnieku. Diriģents A. Purvs.

Dabūjama
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICA —
— 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada
Ontario iedzīvotājiem jāpieskaita 5% tirdzniecības nodoklis.
Iepriekš samaksātām platēm pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

SPORTS

Sākušās meistarsacīkstes basketbolā

Kanadas latviešu meistarsacīkstēs basketbolā šai sezonā piedalās trīs Toronto klubi — DV, TLSK un YMCA — ar jaunatnes un senioru vienībām. Kā senioru, tā jaunatnes komplektējumiem paredzētas divas spēļu kārtas. Katrā grupā abas sekmīgākās vienības tiksies īpašā finālspēlē par meistartitulu. Tam pamatā apsvērums, ka ar katru gadu vienību vadītājiem ir lielākas grūtības sakomplektēt atsevišķajām spēlēm savus labākos sastāvus, jo arvien vairāk latviešu sportisti sāk studēt universitātēs ārpus Toronto un tikai ar grūtībām nedēļu nogalēs var ierasties uz sacensībām. Piemēram, YMCA jau vairākus gadus pēc kārtas nav izgājusi laukumā iespējami labākajā sastāvā, un šogad līdzīgā stāvoklī būs arī TLSK.

Pirmajā meistarsacīkšu spēlē senioru grupā tikās TLSK un YMCAs vienības. Neviena no abām nespēlēja pamatsastāvā. TLSK virknējumā, kurā bija tikai 5 spēlētāji, neskaitot kluba priekšnieku E. Skujiņu, kas reizēm parādījās laukumā, spēlēja bez Lakstīgalas un Udrova. YMCAi savukārt nebija neviena „düža", trūkstot J. Zentiņam, P. Sprogim, A. Daugulim, E. Pilskalnietim u. c.

Sacensība tomēr izvērtās interesanta un ritēja ar nelielu YMCAs pārsvaru. Diemžēl, vienība daudz zaudēja ar nevajadzīgiem pārkāpumiem, kopskaitā izpelnoties 25 sodus, kamēr TLSK apmierinājās ar 15. Puslaiks beidzās 29—20 YMCAs labā. Līdzīga aina bija arī spēles turpinājumā, kura beigu posmā YMCA mēģināja pieturēt bumbu, bet tik neveiksmīgi, ka TLSK spēlētāji pārķēra daudz paviršu piespēļu, pārvēršot tās punktu guvumā. Sevišķi veiksmīgs šai ziņā bija Ansons, kas 2. puslaikā viens pats ieguva 22 punktus. YMCAs piecnieks sacensību tomēr laimīgi beidza ar 57—54 uzvaru.

Spēle bija interesanta arī tai ziņā, ka pirmo reizi YMCAs senioru vienībā debitēja augumā slaikais, tikai 16 gadu vecais Valdis Pālens, apliecinot, ka nākotnē grūti iedomāties vienību bez viņa. Pālena augumam talkā nāk labs atlēciens, precīzi metieni un pārdomāts spēles veids, arī techniskā ziņā viņš izrādījās viens no labākajiem. Katrā ziņā uzvarētāji cīnījās ar apņēmību uzvarēt un, izņemot dažu spēlētāju reizēm neticami paviršās piespēles, darbojās teicami. P. Akers reti redzēts tik labi spēlējam kā šoreiz. Pēc ilgāka laika atkal spēlēja arī agrāko gadu „zvaigzne" E. Soste, kam 2. puslaikā tomēr nācās atstāt laukumu sodu dēļ. Viņš tomēr joprojām pieskaitāms izteiktiem cīnītājiem, taču groza tuvumā viņa mestās bumbas vairākkārt pārķēra slaikais I. Kopštāls. Precīzs punktu guvējs bija gados jaunais Ojars Tūters.

TLSK virknējumā savukārt izcēlās I. Kopštāls, kas lieliski darbojās pie abiem groziem. I. Pērkons spēlēja labi, bet izņemot 2. puslaika beigu posmu, viņam trūka citkārt tik bīstamo caurgājienu. Par teicamu spēku izvērties gados jaunais Ansons, kuru gan 1. puslaikā rūpīgi nosedza, ļaujot tikai reti netraucētam tikt pie metiena.

YMCAs sastāvā spēlēja un punktus guva: O. Tūters—16, V. Pālens—15,P. Akers—12,E. Soste—9, T. Zvilna — 3, V. Ziediņš — 2, P. Zvilna un V. Ezers, bet TLSK krāsas pārstāvēja A. Ansons —24, I. Pērkons — 13, I. Kopštāls — 9, U. Kopštāls — 8, I. Hausmanis un E. Skujiņš.

Ž. Zentiņš

Neparasts joks ar parastām sekām

„Manā mētelī ir bumba. Tās laika deglis jau tikšķ..." ar šādu paskaidrojumu stjuartei 40 gadu vecais sociāldemokratu politiķis un Rietumberlīnes parlamenta deputāts Helmuts Gešinskis nesen lidojumā no Hamburgas uz kādreizējo Vācijas galvaspilsētu izraisīja trauksmi ne vien satiksmes lidmašīnā bet sacēla kājās arī policiju, ugunsdzēsējus un ASV armijas piederīgos Tempelhofas lidlaukā. Tikai pēc apdraudētās mašīnas nolaišanās Rietumberlīnē, kur to tūlīt aplenca policisti un karavīri, noskaidrojās, ka šī deputāta piezīme nav bijusi nopietni domāta.

Starpgadījums notika īsi pēc lidmašīnas starta Hamburgā. Rietumberlīnes parlamentārietis bija pārlicis savu mēteli pāri ceļiem, baidoties, ka ar dažādām personīgām lietām piebāztais apģērba gabals varētu, lidmašīnai sašūpojoties, nokrist no šaurā plaukta kabīnes malā. „Vai drīkstu novietot plauktā jūsu mēteli?" pieklājīgi apvaicājās gaitenī ejošā stjuarte, ievērojusi to uz deputāta ceļiem. „Jūsu vietā es to nedarītu", jokodamies atteica berlīnietis. „Man mētelī ir svarīgi dokumenti. Un arī bumba. Tā jau tikšķ . . ."

Atbilstot dienesta reglamentam, stjuartei bija pienākums šo iztiei cienu tūlīt ziņot lidmašīnas kapteinim, kurš tad radiosakaru ceļā izraisīja Rietumberlīnes lidlaukā trauksmi. Pēc lidmašīnas nolaišanās Tempelhofā, tās 125 pasažieriem bija jāpaliek savās vietās, kamēr mašīnā iekāpa policisti. Stjuarte viņiem norādīja uz Rietumberlīnes parlamentārieti: „Šis ir tas kungs!" Protams, Gešinskis „pārpratumu" tūlīt noskaidroja.

Rietumberlīnes policija gan atzina joku par neizdevušos, tomēr neievadīja pret deputātu izmeklēšanu un apsūdzību. Arī gaisa satiksmes sabiedrības pārstāvis tikai rezignēti paskaidroja: „Tiešī šai laikā, kad gaisa satiksmi katru dienu apdraud piedraudējumi ar spēgstbumbām un gaisa pirātērija, no politiķa gan drīkstētu gaidīt kaut ko labāku par šādiem makabriem jokiem."

Ari Helsinkos ASV būs zaudētāja

AMERIKAŅU DIPLOMĀTA REĀLISTISKIE UZSKATI PAR KONFERENCĒM AR KOMUNISTIEM

Ar lielām cerībām ASV Helsinkos 17. novembrī uzsāka ar Pad. savienību sarunas par atomieroču kontroli. Pēc trīs nedēļām, kad sarunveži abu valstu sūtniecībās bija tikušies vairākās vodkas un viskija „partijās", izmainoties tostiem un draudzības apliecinājumiem, tomēr nesniedzot preses un ziņu aģentūru pārstāvjiem, kuŗi Helsinkos sapulcējušies lielā skaitā, kaut cik tuvākus paskaidrojumus par kādu pieminēšanas vērtu rezultātu, sarunas pārtrauca. Pirmā iezīmīgākā vienošanās bija, ka abām pusēm jāsazinās ar savām valdībām Maskavā un Vašingtonā. Aizvadītās nedēļas nogalē no Helsinkiem ziņoja, ka sarunas, tiekoties devīto reizi, atjaunos „nākošajā nedēļā". Viss, ko žurnālisti uzzinājuši, bijusi atbilde: „Viss norisinās labi, nav nekādu problēmu"...

Par Helsinkos notiekošajām un vispārējām sarunām ar komūnistiem plašāku psiholoģisku apskatu ir sniedzis kādreizējais ASV sūtnis Henrijs Teilors (Taylor), tagad laikraksta „Manchester Union Leader" ievadnieks. Tas ir viens no nedaudzajiem laikrakstiem ASV ar krasi izteiktu pretkomūnistisku nostāju un reālu Austrumu un Rietumu attieksmju vērtējumu.

„Kad ASV ārlietu ministrs Rodžers par sarunu vietu stratēģisko atomieroču kontrolei minēja Ženēvu vai Vīni, bet tad piekrita Helsinkiem, viņš uzņēmās izkalkulētu risku. Taču aizkulisēs tas ir ļoti nepateicīgs risks, un Rodžers tam iemeslu labi zina," iesāk Teilors savu vērtējumu un turpina: „Deviņas desmitdaļas Pad. savienības atrodas Azijā. Tā ir liela orientāla territorija, kuŗa atrodas Kremļa ietekmē. Tā ir taisnība tiklab detaļās, kā principā."

„Esmu sēdējis četrus gadus neskaitāmās sarunās kopā ar krieviem Šveicē," turpina Teilors. „Padomju stratēģija iesākās ar rūpīgu taustīšanos pēc Rietumu pretestības vietām, kas, pēc rietumnieku domām, varbūt ir nesvarīgs gājiens, bet tomēr pirmais krievu pārbaudes solis. Maskavas uztverē padošanās, kaut šķietami visneotrāmākajos blakus jautājumos, nozīmē vājumu. Padomju stratēģija šai ziņā ir neatlaidīga un mērķtiecīga, ar nolūku „pieradināt" pretinieku pie piekāpšanās, lai tā kļūtu par ieradumu."

„Tā ir pirmā Maskavas stratēģijas faze," raksta Teilors. „Ar šo brīdi Kremļa vīri šo techniku, kuŗā viņi ir lieli meistari, sistēmatizē un paplašina. Tā ir orientāla pakāpju technika — pieradināt pretinieku pie piekāpšanās tik ilgi, kamēr tas pats sāk ticēt, ka paklanīšanās šķietami vaļēju durvju priekšā ir labāka nekā muguras pagriešana un lepna aiziešana pa ielu."

„Pad. savienība nekad nav lūgusi 17. novembrī Helsinkos sāktās sarunas," turpina Teilors, „To darījām mēs! Jau vairāk nekā pirms gada mēs, un ārlietu ministrs Rodžers, sākām bikstīt padomju sūtni Vašingtonā Anatoliju Dobriņinu uz sarunām par atomieroču kontroli, šo urdīšanu atkārtojot atkal un atkal."

Tālāk bijušais ASV diplomāts Teilors plašāk pakavējas pie Korejas piemērs, kas spilgti izgaismo komūnistu orientālo pakāpju techniku, tad raksta: „Arvien par jaunu urdījām un mudinājām sarkanos uz Korejas pamieru. Beidzot mēs lūdzām ziemeļkorejiešus ar mums tikties uz dāņu lazaretes kuģa 'Jutlandia' Pusanas ostā. Kaut Vašingtona šo atkārtoto lūgumu dažādās valodās raidīja ētera visas pasaules radiostacijām 24 stundas no vietas, ienaidnieks atbildēja tikai pēc piecām dienām."

„Dienā pēc tam, kad mēs iesākām savu lūgšanos, es apmeklēju ģenerāli Daglesu Mekarturu viņa Nujorkas birojā. Pazīdams orientālo mentālitāti, viņš bez apdomāšanās pareģoja, ko ziemeļkorejiešu sarunveži darīs. — Mēs minējām tikšanās vietu, ģen. Mekarturs man teica, — un mums jābūt uzmanīgiem. Pēc manām domām, ziemeļkorejieši sarunas novilcinās ar to, ka attieksmes ar mums tiktīes Pusanā. Tās vietā viņi ieteiks citu vietu, tuvāk savai zemei, lai mēs arī fiziski tiem tuvinātos. Un ja mēs piekāpsimies, sarunas ar komūnistiem ilgs nenoteiktu laiku, mums vienmēr atrodoties defensīvā stāvoklī jau ar to uzsākšanas brīdi."

Tā sarunu ar ģen. Mekarturu attēlo Teilors, turpinādams: „Kā Mekarturs pareģoja, sarkanie stīvējās par katru sarunu punktu, vilcinādami laiku, kā pats piedzīvoju vēlāk, kad komūnisti noraidīja garenu sarunu galdu un pastāvēja, ka tam jābūt apaļam... Ziemeļkorejieši pastāvēja uz savu vietas izvēli. Mēs piekāpāmies, un sarunas iegāja nāves punktā uz gandrīz diviem gadiem. Atgriežoties pie sarunām Helsinkos, jālevēro, ka Rodžers labi zināja, ka mums būs jāstājas pretim sevišķi sarežģītai un gaŗai procedūrai ar vairākkārtīgu sazināšanos ar Vašingtonu un nepiekāpīgu drošības problēmu."

Teilors apraksta arī piesardzību, kādu amerikāņi izveidojuši savā sūtniecībā Helsinkos, lai slepenie dokumenti un citi svarīgi materiāli, kas sarunu vajadzībām nogādāti uz Somiju, kuŗu Teilors apzīmē par „Maskavas priekšpilsētu", nenokļūtu padomju spiegu rokās. Pēc Teilora sniegtās informācijas, ASV sūtniecībā amerikāņu delegācijas vajadzībām izbūvēta speciāla telpa, kuŗu veido caurredzama, liela apmēra plastikas bumba, apmēram tāda, kāds bija ASV paviljon 1967. gada pasaules izstādē Montreālā, gan, saprotams,, nesalīdzināmi mazāka, taču telpa telpā. Tā nosaukta par „zivju akvāriju", un tajā jāieslēdzas amerikāņu delegācijai. Šis „zivju akvārijs" apgādāts ar trauksmes signālu sistēmu, tik jūtīgu, ka tā iedarbojas pat pēc visnieciģākā priekšmeta — piemēram, papīra gabaliņa — iekļūšanas telpas iekšpusē brīdī, kad tai jābūt tukšai. „Zivju akvārijs" atrodas dažas pēdas virs grīdas uz plastikas kājām un neskar ne griestus, nedz sienas. Tā iekšpusē ir galds ar 12 krēsliem, bez jebkādas metalla daļas. Še amerikāņu delegācija sagatavojas apspriedēm pirms tikšanās ar padomju sarunvežiem.

„Vai šī drošības sistēma būs pietiekama?" jautā Teilors sava raksta nobeigumā.

AKTUĀLAIS ĪSUMĀ

★ Kontroversālais likumprojekts par dzīvnieku izmantošanu pētniecībā Ontario parlamenta otrā lasījumā pieņemts ar tikai 10 balsu vairākumu — 49 pret 39 balsīm. Pret likumprojektu dedzīgi protestē t.s. dzīvnieku mīļotāji ar atbalstītāju deputāti Margaretu Renviku, kuŗa uzzinājusi, ka Toronto un Otavas universitāšu laboratorijās izmanto dzīvniekus bakteroloģiskiem un radiācijas pētījumiem valsts aizsardzības ministrijas uzdevumā. Renvika lūgusi ar likumu aizliegt dzīvnieku izmantošanu šādiem pētījumiem.

★ Jaundemokratu pārstāvis St. Lūiss Ontario parlamentā vērsis premjēra Robarta uzmanību uz to, ka provinces universitātes šogad saņēmušas pētniecībai ap 2 milj. dolaru no ASV aizsardzības departamenta. Pentagons Kanadas universitātēm izdarījis pavisam 50 piešķirumu. No tiem 24 saņēmušas universitātes Ontario provincē — Toronto 15, pa 2 Jorkas, Rietumontario un Kvīnas universitāte, bet pārējie sadalīti Voterlū, Vindzoras un Makmāstera universitātēm. Robarts norādījis, ka drīzumā gaidāmajās pārrunās ar provinces universitāšu vadītājiem skars arī ASV piešķirumu nepieciešamības jautājumu.

★ Bella tālruņu sabiedrības strādnieki atklājuši Toronto priekšpilsētā Skarboro, zem ielas līmeņa, gliti iekārtotu „dzimtenītes" tecināšanu. Garlaicības aizdzīšanai „uzpēmējs" tajā bija novietojis arī lasāmvielu — „Reader's Digest" numuru, šokolādi un, visiem gadījumiem, ugunsdzēsības aparātu. Omulīgo stūrīti ar burbuļojošo destilātu „pārņēmā" atsauktie policisti.

★ Atbildot uz laikraksta „St. John's Evening Telegram" pārmetumu, izteiktu īpašā ziņojumā federālā parlamenta komitejai, kas pēti preses un pārējo ziņu avotu darbību Kanadā, Nufaundlendas premjērs Smolvuds norādīja, ka pasaulē nav valdības vai preses, kas „neapspiestu informāciju" un viņš pārliecināts, ka to darot arī minētais laikraksts. Pēc Smolvuda pārliecības nekavējoties par ikvienu sīkdaļu informēt sabiedrību būtu ļoti nepareizi un nodarītu daudz ļauna. Tomēr valdība nekad nenoklusējot informāciju, uz kuŗu sabiedrībai tiesības. Varot vienīgi gadīties, ka tās izpausanu novilcinot.

★ Konstitūcionālā konference, kuŗa beidzās pagājušajā nedēļā, skaidri rāda, ka pēc divu gadu debatēm par strīdīgajiem jautājumiem vienošanās nav panākta. Par Kanadas vienotību joprojām pastāv divi pretēji viedokļi — angļu un franču. Pirmo aizstāv 11 provinces, otru — vienīgi Kvebeka, kuŗa no savām prasībām pēc pilnīgas noteikšanas savā territorijā neatkāpjas. Palikušas divas izejas: piešķirt Kvebekai īpašo statusu, sociālo autonomiju, vienai pašai vai arī to piešķirt visām provincēm; otra izeja — aicināt Kvebeku vai nu piekāpties vai izstāties no federācijas. Ir jautājums, kādā ceļā ministru prezidents Trudo ievirzīs pārrunas konferences nākamajā sesijā pēc pāris mēnešiem.

—ns

Ziemsvētku vecītis parlamenta locekļiem būs vēlīgs

Ziemsvētku vecītis šogad būs ļoti labvēlīgs Ontario provinces parlamenta locekļiem, kuŗi vienprātīgi ierosinājuši paaugstināt sev algu par 50%. Līdz šim parlamenta locekļi, kuŗi dzīvo Toronto, saņēma 8000 dol. gadā un 3000 dol. „kabatas naudu", par kuŗu nebija jāmaksā ienākumu nodoklis. Ārpus Toronto dzīvojošie papildizdevumiem saņēma 4000 dol. gadā. Pēc jaunā projekta, pamatalga paredzēta 12.000, bet „kabatas nauda" 6000 dol., kopā 18.000 dol. gadā, jeb 1500 dol. mēnesī.

Ja provinces valdība arī ministru algas paaugstinās proporcionāli jaunajām deputātu algām, ministri saņems 34.000—36.000 dol. gadā līdzšinējo 23.000—24.000 dol. vietā, bet premjēra alga palielināsies no 28.000 uz 40.000 dol. gadā. Algas paaugstinājums paredzēts ar atpakaļejošu datumu — 1. aprīli, kad sākās budžeta gads.

Provinces premjērs Džons Robarts, liberāļu līderis Roberts Nikson un jaundemokratu līderis Donalds Makdonalds pēdējās nedēļās jau tikušies vairākas reizes, lai apspriestu algas paaugstinājumu, kuŗu izlems ministru kabinets. Valdības galvas Robarta ierosinājums sākumā bija noteikt deputātu algu uz 21.000 dol. gadā, bet kabineta vairākums tam nepiekrita.

Pēdējo algas pielikumu Ontario parlamenta locekļi saņēma 1965. gadā — no 7000 uz 12.000 dol. gadā, ieskaitot „kabatas naudu". Daži parlamenta locekļi, pa daļai jaundemokrati, kuŗiem deputāta alga ir vienīgais ienākums, bija sevišķi neapmierināti. Citi provinces likumdevēji savukārt iebilda, ka viņiem jāpavada parlamenta sēdēs vairāk nekā 160 dienu gadā, salīdzinot tikai ar dažiem mēnešiem parlamenta sesijās iepriekšējos gados, no kā ievērojami ciešot to privātuzņēmumu intereses, jo viņi nespējot tiem veltīt vajadzīgo uzmanību, sevišķi ārpus Toronto dzīvojošie, kuŗiem provinces galvaspilsēta kļuvusi par otru *mājvietu*.

Kanadas federālā parlamenta locekļi Otavā bijuši pieticīgāki un bez debatēm vienojušies sev paaugstināt „kabatas naudu" resp. ceļa izdevumus par 60%.

SIKĀS ZIŅAS

● Anglija par sūtni Kubā izraudzījusi Ričardu Saiku (Sykes) līdzšinējo aizsardzības ekspertu un lietpratēju Ķīnas jautājumos. Viņš darbojies Ķīnā pirms un pēc 1949. gada, kad komūnisti zemē pārņēma varu.

● Tā sauktās Hongkongas gripas epidēmija no Italijas tagad izplatījusies uz Franciju un Dienvidslaviju, bet pēdējās dienās skārusi arī Angliju, sevišķi Londonu un tās apkārtni. Ar 15 milj. itāliešu saslimšanu valsts slimību apdrošinājumu izmaksās un produkcijā jau zaudējusi ap 200 milj. dolaru. Francijā ar gripu slimo katrs ceturtais iedzīvotājs.

● Dienvidvietnamas apmeklējuma laikā ASV senātora B. Goldvotera tuvumā krituši komūnistu raķete, kad apšaudīta Danangas gaisa spēku baze. Vietkongi pret to izšāvuši piecas 140 mm raķetes, bet neviena nav skārusi senātora apmešanās vietu.

● Tieši Ziemsvētku priekšvakarā Austrumberlīnes laikraksti griezušies pie iedzīvotājiem un rūpnīcu vadītājiem ar uzaicinājumu taupīt elektrisko strāvu. Komūnistu partijas izdevums „Neues Deutschland" aicinājumu ievietojis pat pirmajā lappusē.

RAIBĀ PASAULE

■ Kopš aprīļa Kvebekā pieļautas laulības civilā ceremonijā, ko mūža derību noslēgšanai izmantojuši jau ap 400 pāru. Šādas laulības darbdienās maksā 75 dol., bet sestdienās 100 dol. Katoliskā franču Kvebeka tomēr pieļauj dažādas iespējamības, it sevišķi, ja ievēro, ka arī ārsti „nelaimē" nokļuvušajām vieniniecēm ir daudz izpalīdzīgāki nekā citās Kanadas provincēs.

■ Amerikāņu slepenais dienests beidzot atklājis, ka Džordžijas pilsētu ar viltotām sešu centu pastmarkām pārplūdinājuši divi cietumnieki, kuŗi izcieš sodu Rīdsvilles cietumā. Tā mūžos tie Ziemsvētku priekšvakarā viltojuši 1264 pastmarkas. Pilsētas pasta priekšnieks bija žēlojies, ka viņa iestāde pārdod maz pastmarku, kaut vēstuļu bijis kaudzēm. Policija beidzot „kļūdu" atradusi.

Mūsu rītdiena

(Pārnesums no 1. lpp.)

kotnes apsvērumu. Ja valdība tā rīkojās, tad tā paredzēja mūsu valsts nenovēršamu okupāciju un valdības iznīcināšanu, kas, kā mēs zinām, ir noticis fakts.

Kad valdība šīs pilnvaras izdeva, nebija neviena cilvēka vai varas pasaulē, kas varētu skaidri paredzēt, kā otra pasaules kara konflikts beigsies. Tas attiecas arī uz mūsu pēdējo valdību. Bet, kā mēs esam dzirdējuši, ir cilvēki — gan mūsu pašu vidū, gan arī starp cittautiešiem, kas visu kara vainu un iznākumu gribētu uzvelt mūsu mazajai valstiņai un tās valdībai. Vai to uzskatīt par stulbumu, vai arī lepoties ar to? To es skaidri nezinu.

Ar šo pilnvaru izdošanu Latvijas valdība gribēja nodrošināt, lai mums būtu cilvēks, kas likumīgi varētu runāt mūsu valsts vārdā, kad tās territorija būs okupēta. Daļēji to valdība arī panāca. Es uzsveru — daļēji! Bija īss brīdis pēc kara beigām, kad šo cilvēku speciālajām pilnvarām izrādījās liela nozīme. Bet laika tecējumā tās savu vērtību pamazām zaudēja arvien vairāk, un tagad, liekas, tām ir ļoti maza nozīme gan mūsu pašapziņas uzturēšanā, gan arī kā nozīmīgam ciņas ierocim.

Metot skatienu atpakaļ, šķiet, ka daudzi no mums piesēja savu sirdi, rīcību un ticību šīm pilnvarām par daudz un par ilgu. Bet bija arī gluži pretēji cilvēki, kuŗi apkaŗoja tās no paša sākuma. Viss tas radīja neskaidrību mūsu ciņas metožu organizēšanā un attīstīšanā. Domāju, mums šīs pilnvaras nebūtu jāatmet, bet jāpapildina.

Aizvadītajos trimdas gados mums attīstījusies ļoti rosīga sabiedriskā darbība gan nacionālpolitiskajā, gan arī kultūrālajā laukā. Še jāmin ne tikai Daugavas Vanagi visās pasaules malās, Latviešu nacionālā apvienība Kanadā, Amerikas latviešu apvienība, latviešu organizācijas Eiropā un Austrālijā, bet arī mūsu pašu mazais latviešu pagastiņš (domāti Šelburnas apkārtnes latviešu lauksaimnieki, — red.), kas ir īpatnējs un, domāju, vienreizējs visā mūsu trimdas vēsturē. Bez tam mums pastāv neskaitāmas citas organizācijas ar dažādiem mērķiem un nozīmi visās pasaules malās! Un tas ir labi. Tas ir pierādījums pašiem sev un arī citiem, ka mēs kā nacionāli domājoši cilvēki ar savām nacionālajām īpatnībām vēl eksistējam.

Manuprāt, ar šādu darbību vien tomēr nepietiek. Mēs tajā varam saskatīt arī trūkumus, domāju, pat ļoti lielus. Visu šo organizāciju darbība nav koordinēta, kaut tām visām ir viens un tas pats galvenais mērķis. Laba armija var tikai tad efektīvi cīnīties — gan defensīvi, gan ofensīvi, ja tā ir apvienota un ja tai ir viena vadība. Vai mums būtu 18. novembris, ja mūsu tā laika nacionālās armijas katra grupa cīnītos uz savu roku, kaut par to pašu mērķi? Atbilde var būt tikai viena; nekad. Tā būtu pozitīva anarchija, un tas ir tieši tas, ko mūsu ienaidnieki vēlas.

Kaut kas līdzīgs notiek arī mūsu trimdas dzīvē: mēs cīnāmies katrs uz savu roku, bieži vien pat ļoti varonīgi. Bet mums spēki ir jāapvieno un jākoordinē. Aizvadītajos trimdas gados, liekot, varbūt, cerības uz citu, šo „viņu", palīdzību un mūsu speciālo pilnvaru nesēju varu, mēs esam aizmirsuši pašu galveno ieroci mūsu ciņā: Latvijas satversmi, mūsu konstitūciju. To nedrīkstētu neviens aizmirst, tā būtu jāmāca mūsu skolās, to vajadzētu zināt no galvas labāk nekā desmit baušļu, tai vajadzētu būt par centru, par galveno vadītāju un apvienotāju spēku mūsu dzīvē un darbībā, jo tā var būt par priekšzīmi visām citām konstitūcijām — gan Kanadā, gan arī citās valstīs! Mūsu satversme taču bija tas pamats, uz kuŗa mēs cēlām un attīstījām savu valsti. Tā noteica rīcību ne tikai mūsu iekšējā dzīvē, bet deva tiesības runāt mūsu valsts pārstāvjiem ar citu valstu reprezentantiem kā līdzīgiem ar līdzīgiem starptautiskajā forumā. Pateicoties šai satversmei, mūsu valsti uzņēma par pilntiesīgu locekli Tautu savienībā.

(Nobeigums sekos)

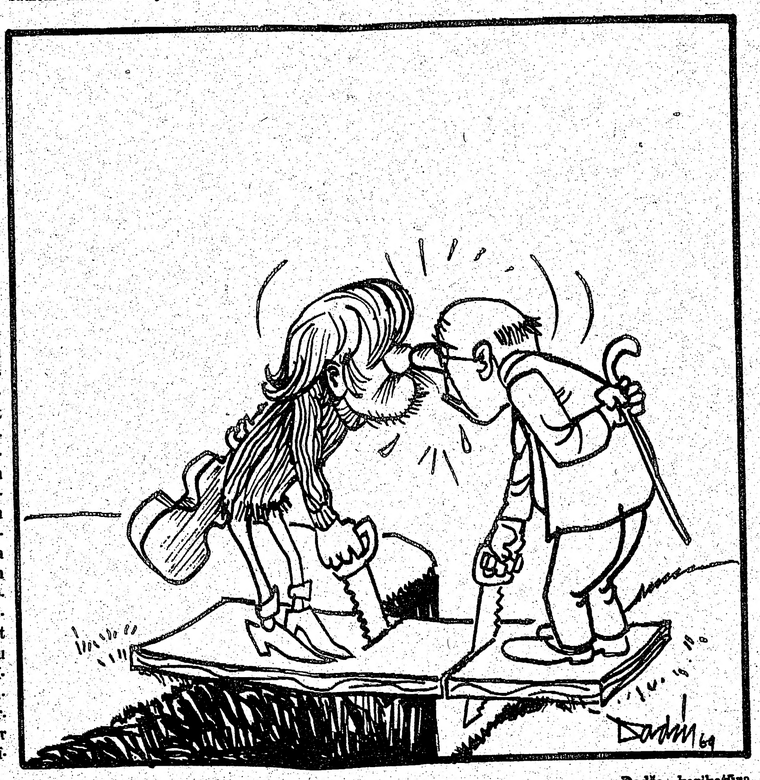

Visā pasaulē nesaprašanās starp veco un jauno paaudzi pieaug... Dadža karikatūra